

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030

NÁVRH

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030
Územné vymedzenie:	Obec Nacina Ves
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	....., uznesením č. ....
Dátum platnosti:	Od ..... do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	.....
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

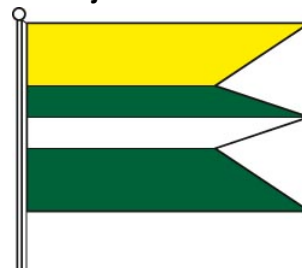

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

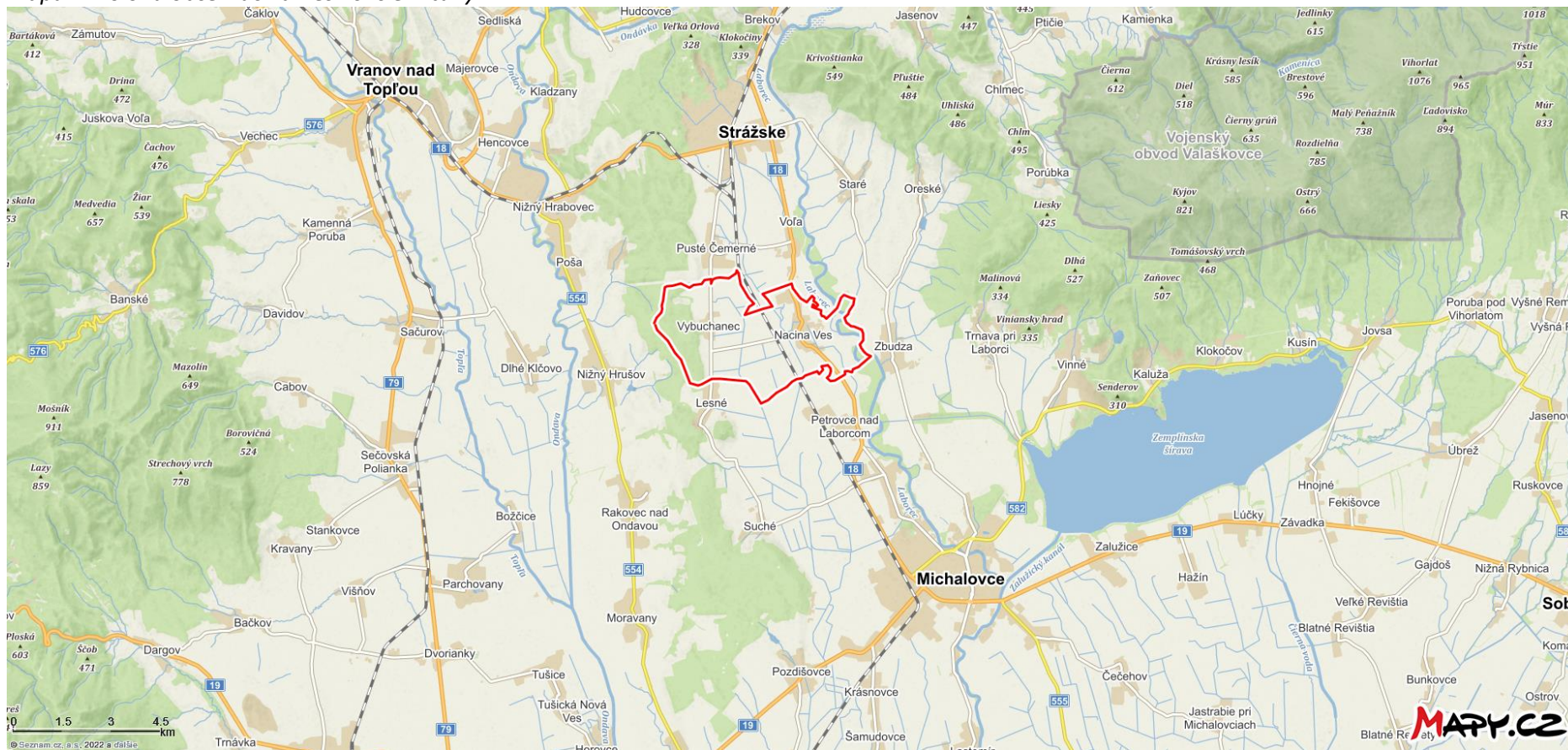
Názov obce:	Nacina Ves
Sídlné jednotky:	Nacina Ves, Vybuchanec (miestna časť)
Samosprávny kraj:	..... Košický
Okres:	..... Michalovce
Historický región:	..... Zemplín
Poloha obecného úradu:	..... 48.820516°, 21.854243°
Nadm. výška pri obec. úrade:	..... 123 m.n.m.
Rozloha katastra:	..... 1 580 ha k 31.12.2020
Počet obyvateľov:	..... 1 801 k 31.12.2020
Hustota obyvateľstva:	..... 114 obyv./km ²
PSČ:	..... 072 21
Evidenčné číslo vozidiel:	..... MI

Oficiálne kontakty

Adresa:	..... Obec Nacina Ves
	..... Obecný úrad č. 229
	..... 072 21 Nacina Ves
Web:	..... www.nacinaves.sk
Email:	..... nacinaves@nacinaves.sk
Telefón:	..... 056 / 649 82 24
IČO:	..... 00 325 511

Mapa 1: Poloha obce Nacina Ves - širšie vzťahy

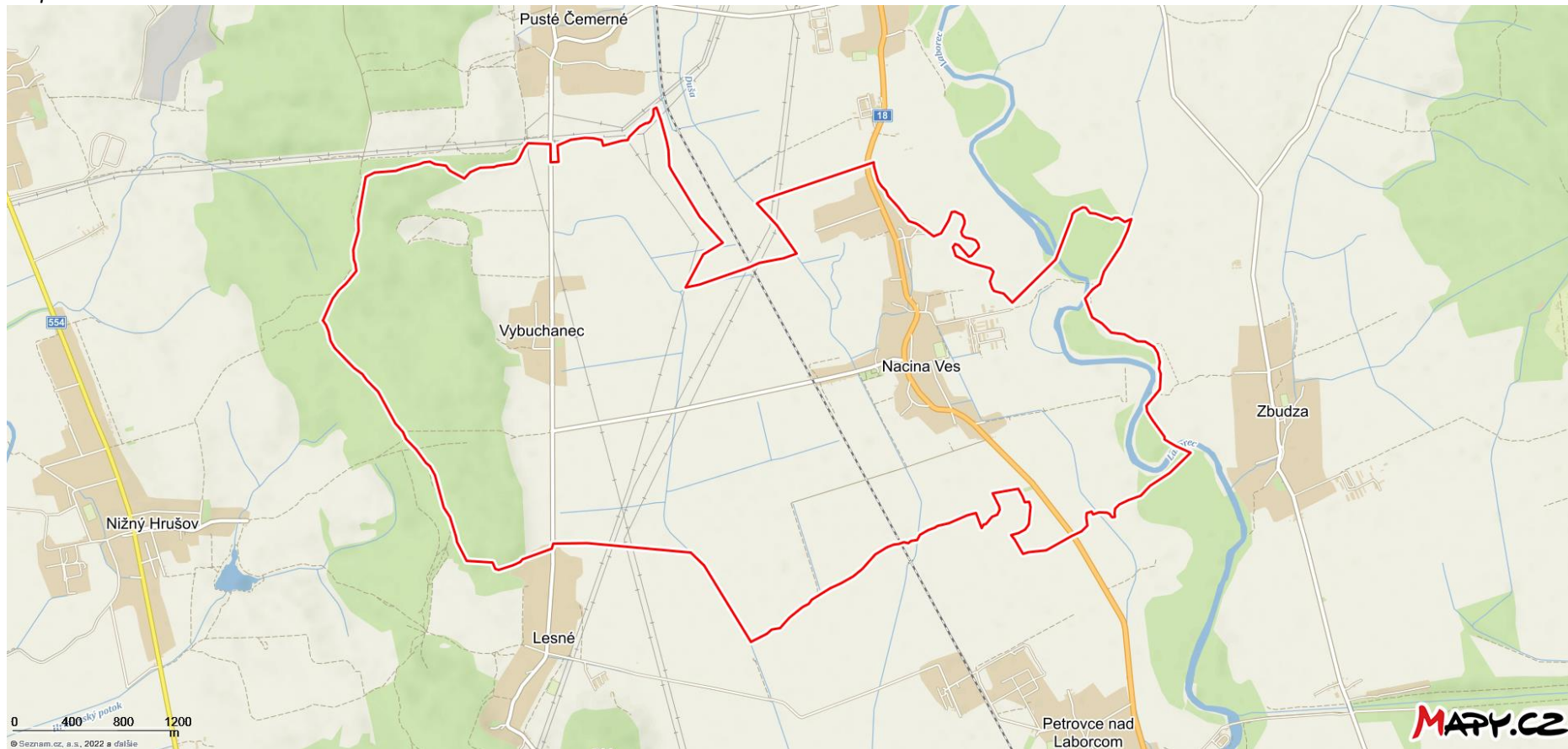

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Nacina Ves voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Nacina Ves

Zdroj: www.nacinaves.sk

Obrázok 2: Budova obecného úradu a kultúrneho domu

Zdroj: www.nacinaves.sk

OBSAH

ÚVOD	9
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE NACINA VES NA ROKY 2022-2030	10
ANALYTICKÁ ČASŤ	13
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	14
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	15
Stručná história obce	15
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	16
Kvalita životného prostredia	17
Ochrana prírody a krajiny.....	17
Odpadové hospodárstvo.....	17
Ochrana pred povodňami	17
Obyvateľstvo	17
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	17
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	21
Národnostná a konfesijná štruktúra	22
Vzdelanostná štruktúra	23
Nezamestnanosť	24
Domový a bytový fond	27
Dopravná infraštruktúra	29
Technická infraštruktúra	30
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	30
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	32
Administratívno-správne služby	34
Bezpečnosť v obci	34
Hospodárske pomery	34
Polohová atraktivita územia	34
Poľnohospodárstvo a priemysel	35
Cestovný ruch	35
Finančné hospodárenie.....	36
Prehľad majetku a zdrojov	37
Príjmy a výdavky obce.....	37
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	38
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	39
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	41
Členstvo obce v organizáciách	42
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	43
STEEP analýza.....	44
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	45
SWOT analýza.....	45

Kľúčové faktory a disparity územia	46
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	47
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	49
STRATÉGIA ROZVOJA	49
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	53
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	54
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	62
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	66
AKČNÝ PLÁN OBCE	67
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	71
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	71
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	72
E-FINANČNÁ ČASŤ	73
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	74
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	75
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA.....	85
ZÁVER	86
PRÍLOHY	87
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	88
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	89
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	90
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	99

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030 (ďalej len „PHSR 2022-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Anton Šandor – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2022-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Január - február 2022
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2022)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod	X											
Analytická časť	X											
Strategická časť	X											
Programová časť	X											
Realizačná časť	X	X										
Finančná časť		X										
Záver		X										

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Nacina Ves	priebežne	lokálna	Obecný úrad Nacina Ves
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Nacina Ves
PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022	2016-2022	regionálna	http://web.vucke.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Nacina Ves Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.nacinaves.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Nacina Ves Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.nacinaves.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Nacina Ves Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.nacinaves.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Nacina Ves Centrum vedecko-technických informácií	www.nacinaves.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Nacina Ves	www.nacinaves.sk
Sociálna sféra	Obec Nacina Ves Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.nacinaves.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Prvá písomná zmienka o území obce Nacina Ves pochádza z roku 1254. Jej názov sa ustálil až v nasledujúcom storočí.

Obec Nacina Ves leží v laboreckom výbežku východoslovenskej roviny na nánosovom vale Laborca. Priľahlý územný majetok bol do polovice 13. storočia vo vlastníctve uhorských kráľov a najstaršie priame písomné správy o ňom vznikli iba vtedy, keď kráľ daroval toto územie šľachticom. Až od 13. storočia sa totiž v Uhorsku stalo pravidelnou zvyklosťou, že kráľ listinou potvrdil darovanie majetku šľachticovi. Zmena vlastníka tohto územia nastala v roku 1254. Vtedy kráľ Belo IV. daroval Gregorovi, synovi Nata, súvislý územný majetok dedín Lesné, Čemerné, siahajúci na východ po Laborec. Práve na juhovýchodnej časti darovaného územného majetku ešte v prvej polovici 13. storočia sídlili potomkovia strážcov uhorského pohraničia (Mikita, Navalad), ktorí však pred rokom 1254 tie sídla opustili.

Nový vlastník tohto územia šľachtic Gregor mal päť synov. Jeden z nich mal meno Čegza a ten mal syna Nata. Po delbách zdedeného majetku pripadli Natovi a jeho synom aj tie majetky, na ktorých prv sídlili strážcovia Mikita a jeho druhovia. Zemanovia si na nich vybudovali nové obydlia a nové zemianske sídliská dostali názvy odvodené od mien zemianskych vlastníkov. Až v roku 1370 sa však zachoval zápis názvu Nacinej Vsi. Ten bol odvodený od mena Nata (nářečovo Naca), Gregorovho vnuka. Okrem slovenského ľudového názvu Nacina Ves, charakteristického pre sídlisko zemianskeho pôvodu, vznikol aj maďarský, úradne používaný názov Natafalva.

Nacina Ves vznikla teda ako zemianska osada na prelome 13. a 14. storočia, pričom sídliskovo nadväzovala na staršie osady Mikitu a iné, z prvej polovice 13. storočia. Okrem zemanov v nej bývalo aj niekoľko poddanských rodín. V jednej časti Nacinej Vsi dali zemanovia postaviť aj kostol, pravdepodobne v 14. storočí. Kostol bol zasvätený všetkým Svätým a bol filiálnym kostolom farského kostola v Lesnom.

Avšak po úspešnom úsilí tunajších zemanov, v roku 1443 jágerský biskup povýšil filiálny kostol v Nacinej Vsi na farský kostol. Rímskokatolícki farári v ňom vysluhovali bohoslužby až do polovice 16. storočia. Po rozšírení a udomácnení náboženskej reformácie, v tunajšom kostole v 17. a začiatkom 18. storočia pôsobili evanjelickí kazatelia augsburského vyznania. V tom období bol kostol postavený ešte z dreva. Za protireformácie kostol opäť pripadol rímskokatolíckej cirkvi.

Nacinou Vsou tiahla krajiniská cesta v smere juh - sever. Túto okolnosť sa usilovali využiť miestni zemanovia a zemepáni, aby sa dedina Nacina Ves rozvinula v mestečko, čo by prinieslo hospodárske výhody a príjmy aj zemanom. Podarilo sa im to v roku 1448, keď správca Uhorska Ján z Huňadu povolil konanie trhu každú stredu a jarmoku na sviatok 10 tisíc Markýzov, teda každoročne 22. júna v Nacinej Vsi. Nacina Ves patrila v 15. a 17. storočí k najmenším, najmenej rozvinutým mestečkám v Zemplínskej župe. Väčšinu jej obyvateľov tvorili roľníci, ktorí mali pravidelné, každoročné povinnosti ku kráľovi vo forme dane, k cirkvi v podobe desiatku z úrody obilia, ale najmä k zemepánom, teda miestnym zemanom vo forme dane aj deviatku z úrody obilia a dávok iných roľníckych naturálií.

V roku 1600 stálo v tunajšom sídlisku 20 obývaných domov roľníkov a remeselníkov, teda mešťanov, jedna - dve kúrie zemanov, kostol, fara, zaiste aj škola. Vtedajšie mestečko Nacina Ves malo okolo 120 - 150 obyvateľov.

V priebehu 17. storočia a najmä v dôsledku častých povstaní uhorskej šľachty proti habsburským kráľom a zvyšujúcich sa daní obyvateľstvo ochudobnelo a ubúdalo ho. Nepriaznivé okolnosti spôsobili, že v roku 1715 boli v Nacinej Vsi iba dve roľnícke domácnosti a aj v roku 1720 len štyri domácnosti. Okolo roku 1715 prežívali obyvatelia Nacinej Vsi najhoršie obdobie v celej dovedajšej minulosti obce. Pri Nacinej Vsi v stredoveku jestvovali osady, prípadne dediny s názvami Čudovce, Mikita, Navalad a Volica, ktoré však zanikli (www.nacinaves.sk).

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Nacina Ves leží v Košickom kraji, v okrese Michalovce. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiaми: Pusté Čemerné, Voľa, Staré, Zbudza, Petrovce nad Laborcom, Lesné a Nižný Hrušov. Územie obce pozostáva z jedného katastrálneho územia – Nacina Ves (avšak obec pozostáva z dvoch samostatných sídelných jednotiek – Nacina Ves a Vybuchanec).

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá – územie je tvorené neogénom (sivé vápnité íly až ílovce, siltovce, piesky až pieskovce, zlepenca a iné). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká Dunajská kotlina, oblasti Východoslovenská nížina, celku Východoslovenská pahorkatina a dvoch podcelkov: západná (vyššie položená) časť katastra do podcelku Pozdišovský chrbát a východná časť katastra (nižšie položená) do podcelku Laborecká niva (oba podcelky s rovnomennými geomorfologickými jednotkami).

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Bodrogu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Laborec, Duša, Riedina, Vybuchanec, Čonkovský potok a sústava umelo vytvorených kanálov. Všetky tieto toky sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou vo februári až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v dvoch hydrogeologických rajónoch Q 108 (Kvartér Laborca od Strážskeho po Stretavu) a N 107 (Neogén Pozdišovského chrbta a Malčickej tabule). Celé územie obce patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 (teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou). Územie obce je málo bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 600 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo menej ako 40 mm, v júli cca 80 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä fluvizeme glejové stredné a ťažké, fluvizeme kultizemné, podzoly a pseudogleje. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, nížinnej podzóny a pahorkatinnej oblasti. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie stepí, panónskeho úseku.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Nacina Ves v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Neďaleko obce sa však nachádza veľkoplošné chránené územie – Chránená krajinná oblasť Vihorlat (CHKO Vihorlat). Do katastra obce Nacina Ves nezasahuje žiadne Chránené vtáčie územie ani územie európskeho významu.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však veľmi nízka, pohybuje sa pod hranicou 20 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia, distribuované do každej domácnosti. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (spravidla na jar a na jeseň). Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zabezpečila samospráva obce do každého rodinného domu domáci kompostér. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a zriadiť malú kompostáreň.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Nacina Ves nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Je to spôsobené najmä rovinatým charakterom väčšiny katastrálneho územia, kde je pri vysokých stavoch vodných hladín miestnych tokov potrebné realizovať rôzne úpravy a opatrenia (odvodňovacie kanály a pod.).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Nacina Ves za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 55 (z 1 754 v roku 2012 na 1 809 v roku 2021).

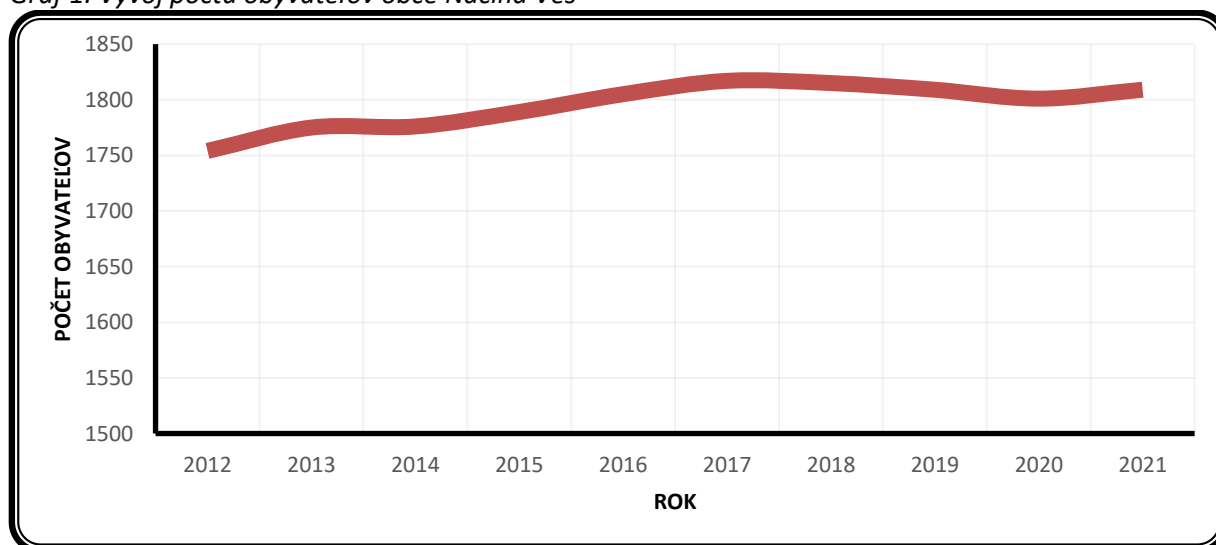
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1754	1775	1776	1789	1805	1817	1815	1809	1801	1809
Živonarodení	25	13	16	16	16	12	19	9	7	19
Zomrelí	17	17	18	14	17	12	10	20	15	21
Bilancia prirodzeného pohybu	8	-4	-2	2	-1	0	9	-11	-8	-2
Pristáňovaní	14	50	24	34	38	30	9	15	17	31
Vystáňovaní	15	25	21	23	21	18	20	10	17	15
Migračné saldo	-1	25	3	11	17	12	-11	5	0	16
Bilancia celkového pohybu	7	21	1	13	16	12	-2	-6	-8	14
Hr.m. živorodenosti (‰)	14,3	7,3	9,0	8,9	8,9	6,6	10,5	5,0	3,9	10,5
Hr.m. úmrtnosti (‰)	9,7	9,6	10,1	7,8	9,4	6,6	5,5	11,1	8,3	11,6
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	4,6	-2,3	-1,1	1,1	-0,6	0,0	5,0	-6,1	-4,4	-1,1
Hr.m. imigrácie (‰)	8,0	28,2	13,5	19,0	21,1	16,5	5,0	8,3	9,4	17,1
Hr.m. emigrácie (‰)	8,6	14,1	11,8	12,9	11,6	9,9	11,0	5,5	9,4	8,3
Hr.m. migračného salda (‰)	-0,6	14,1	1,7	6,1	9,4	6,6	-6,1	2,8	0,0	8,8
Hr.m. celkového prírastku (‰)	4,0	11,8	0,6	7,3	8,9	6,6	-1,1	-3,3	-4,4	7,7

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty; zdroj údajov k 31.12.2021: obecný úrad

Vývoj počtu obyvateľov obce Nacina Ves za ostatných 10 rokov má mierne stúpajúci trend (avšak v ostatných cca piatich rokoch s prvkami stagnácie). V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2021 o 3 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Nacina Ves

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

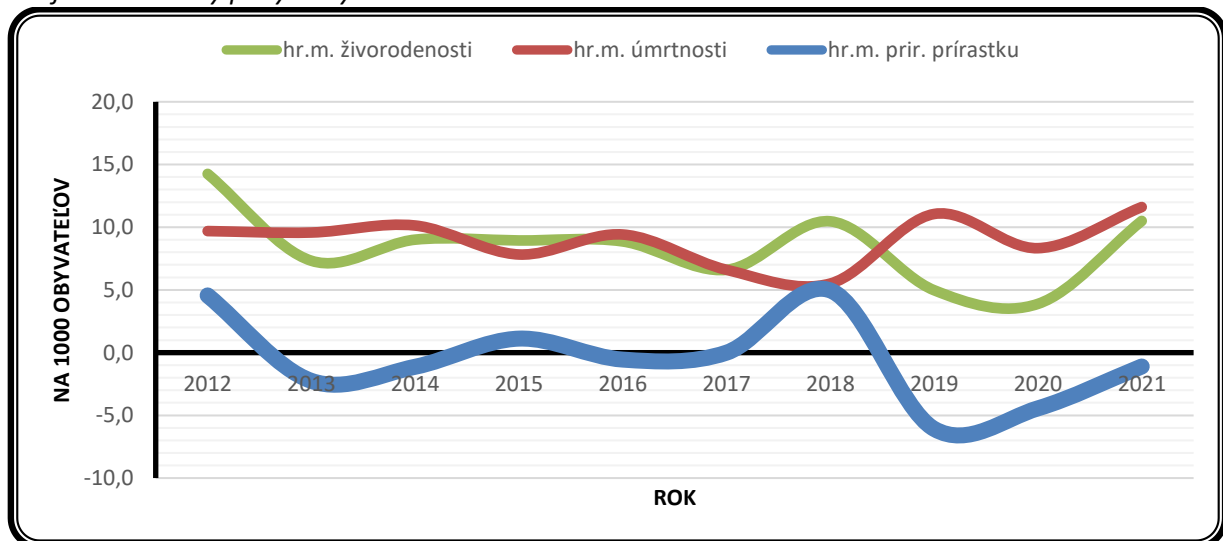

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 4 – 14 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 7 – 25. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Nacinej Vsi len 8,5 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Michalovce sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 9,5 ‰, v Košickom kraji 11,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2018 (10 osôb), najviac v roku 2021 (21 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 5,5 po 11,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Nacinej Vsi 9,0 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Košický kraj (10,5 ‰) i okres Michalovce (cca 10,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odrzkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Nacinej Vsi. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (6x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2017) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 3x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -6,1 ‰ po 5,0 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

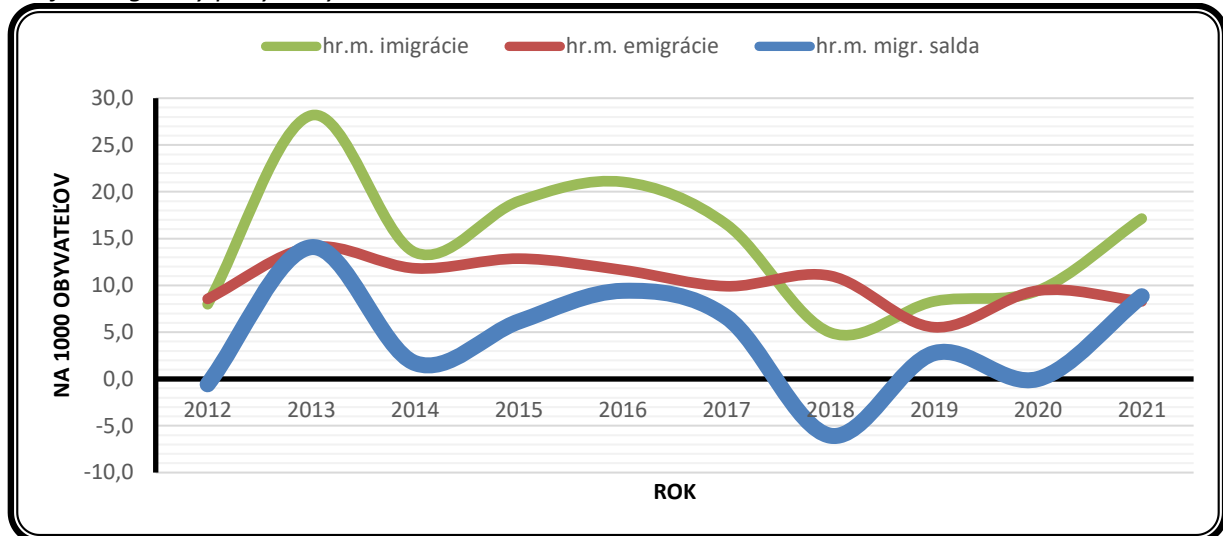
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci mierne negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 14,6 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 26,2 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 10,3 ‰ (v priemere 18,5 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -11 osôb v roku 2018 po +25 osôb v roku 2013. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 7x, v roku 2020 bolo migračné saldo nulové a len 2x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

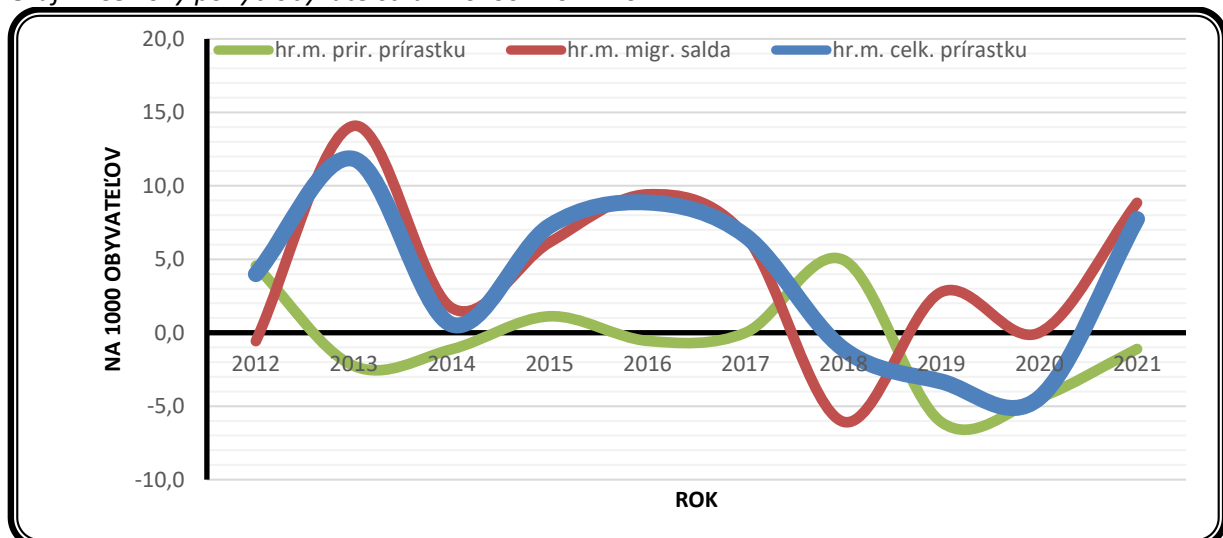

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vystaňovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Nacina Ves. Zápornú bilanciu celkového pohybu zaznamenala obec len 3x, ostatných 7 hodnotených rokov bola bilancia kladná. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

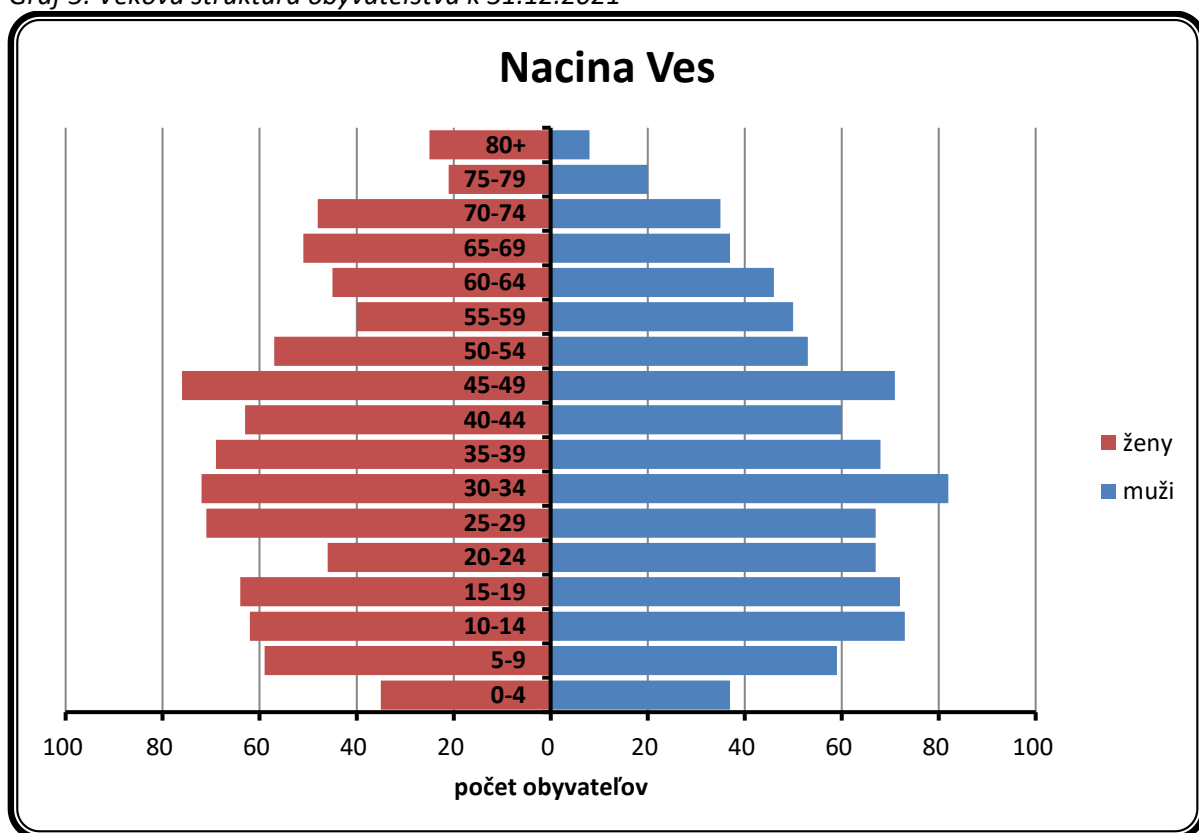

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Nacinej Vsi ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 325 k 536 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Nacinej Vsi majú vekové skupiny (podľa poradia) 30-34 ročných (154 obyvateľov), 45-49 ročných (147) a 25-29 ročných (138 obyvateľov). K 31.12.2021 tu spomedzi 1 809 obyvateľov žilo 325 detí do 14 rokov a 245 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 1 809 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 905 mužov a 904 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 35,42 na 37,26 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci výrazne mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne pomalším tempom ako je tomu v SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Nacina Ves	35,42	35,53	35,88	36,16	36,24	36,42	36,78	37,14	37,64	37,26
Slovenská republika	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	**

* zdroj: obecný úrad

** v čase spracovania tohto PHSR údaj ešte nebol zverejnený

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnu zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 68,5 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2020	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Nacina Ves	1 809	325	1239	245	18,0	68,5	13,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Nacinej Vsi bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 96,0 % obyvateľov (1 736 z 1 808 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (27 obyvateľov) národnosť. Tieto výsledky však sú pravdepodobne výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti. Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunit (2019) žilo v obci Nacina Ves v čase výskumu z celkového počtu 1 812 obyvateľov až 43 % Rómov (778 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1736	96,0
rómska	27	1,5
rusínska	1	0,1
česká	6	0,3
ukrajinská	2	0,1
talianka	1	0,1
iná	3	0,2
nezistená	32	1,8
SPOLU	1808	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 64,0 % obyvateľov (1 157 z 1 808 obyvateľov), vysoké zastúpenie však mala aj Gréckokatolícka cirkev (23,6 %; 427 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 4,8 % obyvateľov obce (86 osôb) a u 3,0 % obyvateľov (55 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola.

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	86	4,8
Rímskokatolícka cirkev	1157	64,0
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	11	0,6
Gréckokatolícka cirkev	427	23,6
Reformovaná kresťanská cirkev	10	0,6
Pravoslávna cirkev	42	2,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	9	0,5
Kresťanské zbory	7	0,4
ad hoc hnutia	3	0,2
iné	1	0,1
nezistené	55	3,0
SPOLU	1808	100,0

Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 34 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 17 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 26 % obyvateľov Nacinej Vsi. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2021 len 8 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Nacina Ves za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 90 až 164. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 11,4 % (2018) po 20,7 % (2021). Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Michalovce 15,1 %, v Košickom kraji bola na úrovni 10,9 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Michalovce susedí, bola nasledovná: Vranov nad Topľou 16,6 %, Humenné 8,8 %, Snina 10,1 %, Trebišov 14,1 % a Sobrance 16,5 %.

Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	161	139	133	124	122	132	90	97	141	164
Miera nezamestnanosti* (%)	20,3	17,6	16,8	15,7	15,4	16,7	11,4	12,2	17,8	20,7

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý zatiaľ jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci (dostupný v čase spracovania týchto údajov), ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2021 bolo v obci Nacina Ves prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 164 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 75 mužov (45,7 %) a 89 žien (54,3 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

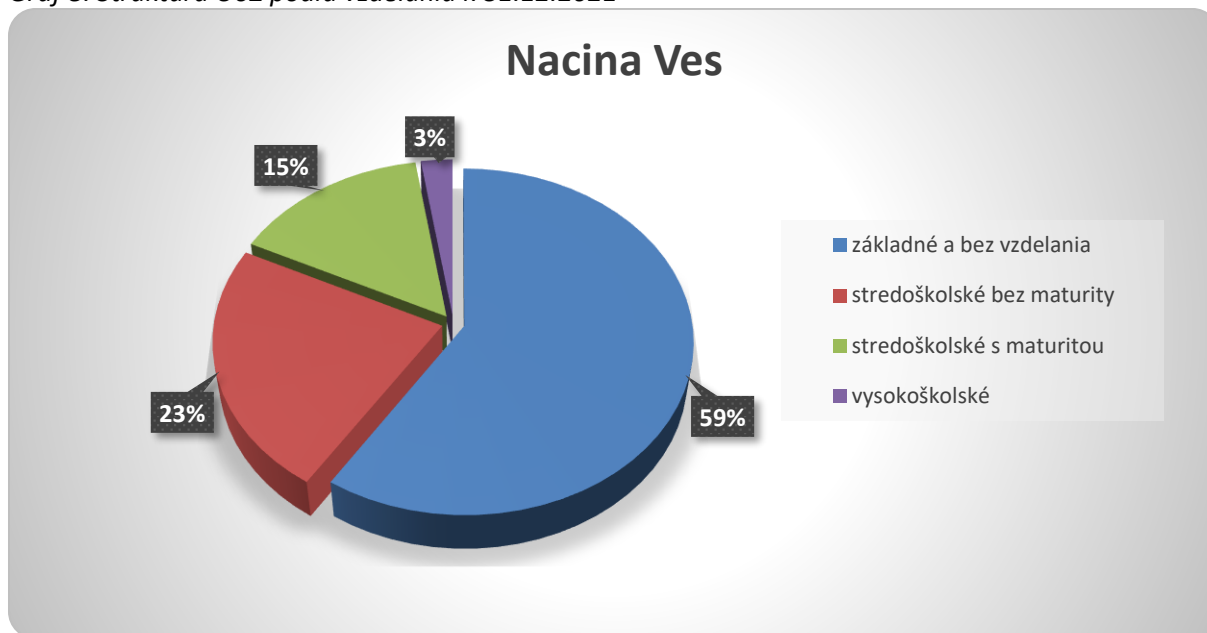
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
11	6,7	26	15,9	36	22,0	45	27,4	33	20,1	13	7,9	164	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Nacinej Vsi veľmi negatívnu skutočnosť, že zo 164 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo až 59 % UoZ (97 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

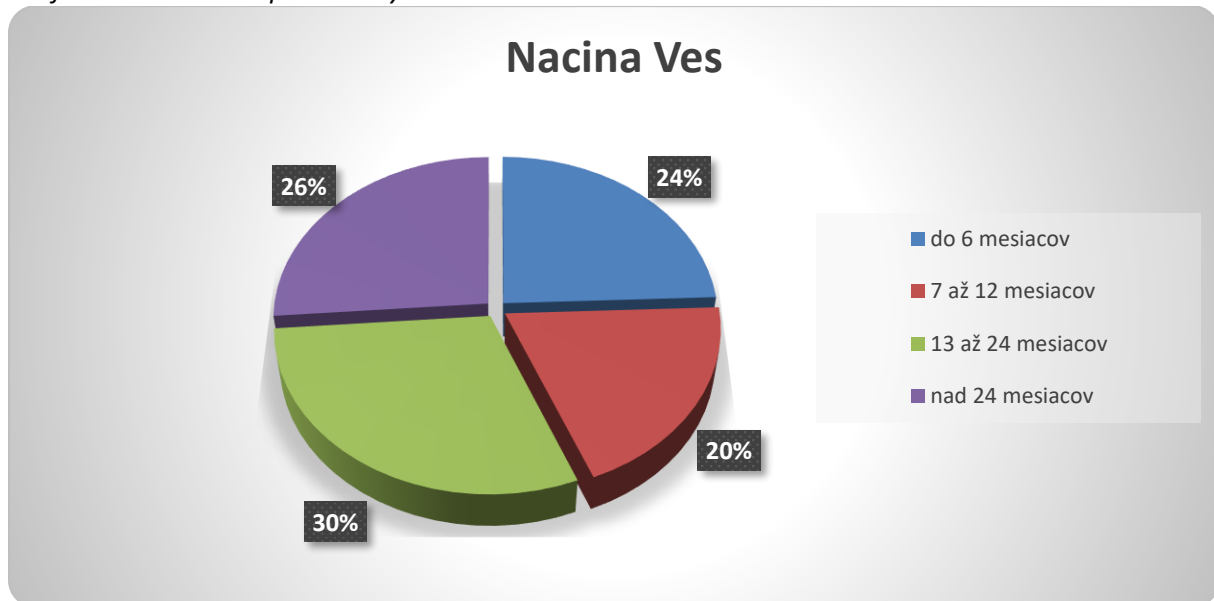
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných

obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Nacinej Vsi bol k 31.12.2021 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 56 %, pričom 26 % (43 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Nacinej Vsi pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (60 UoZ zo 164; 36,6 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria operátori a montéri strojov a zariadení (43 zo 164 UoZ; 26,2 %) a tretiu najvýznamnejšiu skupinu osoby bez pracovného zaradenia (27 zo 164 UoZ; 16,5 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	2	1,2
2 - Špecialisti	2	1,2
3 - Technici a odborní pracovníci	2	1,2
4 - Administratívni pracovníci	5	3,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	14	8,5
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	9	5,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	43	26,2
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	60	36,6
N/A - neurčené	27	16,5
Spolu	164	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Nacinej Vsi nie je veľmi dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 436 domov, v ktorých bolo 439 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (429 domov; 98,4 %). V obci sa nachádza aj 1 bytový dom. Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 324 domov (74,3 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 26 domov (6,0 %). Keďže kanalizácia v obci nie je, pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť nemal žiadny dom. Až 47 domov (10,8 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). Väčšina bytov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	429	98,4
bytový dom	1	0,2
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	0	0,0
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	3	0,7
ostatné	3	0,7
nezistený	0	0,0
SPOLU	436	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	324	70	9	3	26	4	436
Podiel (%)	74,3	16,1	2,1	0,7	6,0	0,9	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	385	0	1	47	3	436
Podiel (%)	88,3	0,0	0,2	10,8	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	2	18	97	125	194	3	439
Podiel (%)	0,46	4,1	22,1	28,47	44,18	0,68	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	3	24	98	198	66	11	15	18	3	436
Podiel (%)	0,7	5,5	22,5	45,4	15,1	2,5	3,4	4,1	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Problémovou z hľadiska bývania je v obci najmä rómska časť (ide o ucelenú lokalitu, situovanú na severovýchodnom okraji intravilánu obce). Táto rómska časť je charakteristická vysokou koncentráciou rómskeho obyvateľstva a razantne zníženou kvalitou domového fondu (oproti domovému fondu v ostatnej časti obce). Pozitívnym momentom je, že takmer všetky domy v tejto rómskej časti sú murované. Viacero rodinných domov v tejto lokalite však nemá vysporiadané vlastnícke vzťahy

k pozemkom pod svojimi domami, čo znamená, že takéto budovy sú nelegálne. Aj v tomto smere je však predpoklad posunu k lepšiemu, nakoľko obec je zapojená do národného projektu zameraného na vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom v marginalizovaných rómskych komunitách. Táto aktivita do budúcnosti umožní miestnym obyvateľom legalizáciu už vybudovaných domov, čo so sebou prinesie z hľadiska rozvoja bývania a zvyšovania kvality života viaceré benefity (napr. možnosť legálne ďalej budovať, napájať sa na inžinierske siete a pod.).

Okrem rodinných domov sa v Nacinej Vsi (pri futbalovom ihrisku) nachádza aj jeden bytový dom so 4 bytmi, ktorý je v súkromnom vlastníctve a v správe spoločenstva vlastníkov bytov.

Územný plán obce počíta do budúcnosti najmä s postupným rozvojom bývania – postupným rozširovaním zástavby okolo existujúcich plôch rodinných domov. Rovnako počíta aj s rozširovaním hromadnej bytovej výstavby, a to v lokalite pri futbalovom ihrisku (pri existujúcom bytovom dome). Nakoľko v obci existuje významná investičná príležitosť (súkromný investor) na vybudovanie dvoch zariadení pre seniorov (jedno zariadenie v Nacinej Vsi a druhé zariadenie vo Vybuchanci), aktuálne samosprávne orgány obce započali proces zmeny územného plánu tak, aby tieto dve zariadenia mohli byť vybudované. Navyše, vo Vybuchanci sa v tejto súvislosti počíta aj s plánovanou výstavbou 14 malých rodinných domčekov, v ktorých by mohli nájsť svoje bývanie najmä seniori.

Nakoľko jedným z cieľov územného plánu je (legislatívne) pripraviť kataster obce na komplexný rozvoj (s uvedením zásad a regulatívov), v tejto súvislosti je nutné skonštatovať jednu veľmi negatívnu skutočnosť, ktorá výrazne bráni komplexnému rozvoju obce – a to je veľká rozdrobenosť parcel a vlastníckych vzťahov. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby bol v obci realizovaný komplexný projekt pozemkových úprav.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlостné cestné a železničné komunikácie je poloha Nacinej Vsi veľmi nevýhodná. Najvýznamnejšia cestná komunikácia SR (diaľnica D1), ako aj významný železničný uzol, sa nachádzajú až v Košiciach. Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza rovnako v Košiciach.

Nacinou Vsou prechádza železničná trať na trase Košice – Humenné, pričom v obci je zriadená aj železničná zastávka. Rýchliky však na tejto zastávke nezastavujú, obyvateľom sú k dispozícii „len“ osobné vlaky (prostredníctvom ktorých je však možné dopraviť sa napr. do Michaloviec alebo do Strážskeho s možnosťou prestupu na rýchlik).

Samotná obec Nacina Ves leží na ceste I. triedy č. I/18, ktorá sa na Slovensku tiahne západo-východným smerom a prepája mestá Žilina a Michalovce. Miestna časť Vybuchanec leží na ceste III. triedy č. 3735, pričom spojnicu medzi Nacinou Vsou a Vybuchancom tvorí cesta III. triedy č. 3734. Všetky tieto komunikácie (cesta I. triedy aj dve cesty III. triedy) sú z hľadiska kvality vo veľmi dobrom stave.

V Nacinej Vsi sa na cestu I. triedy napája sieť miestnych komunikácií (vo Vybuchanci sa na cestu III. triedy napája jedna miestna komunikácia). Väčšina miestnych komunikácií v Nacinej Vsi má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita niektorých miestnych ciest v obci je na dobrej úrovni (s vybudovaným kvalitným asfaltovým povrchom), niektoré úseky si však už vyžadujú rekonštrukciu (napr. úsek vedúci k priemyselnému areálu). Výstavba novej miestnej komunikácie je potrebná v rómskej časti obce, kde sú zatiaľ len cesty s nespevneným povrchom.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – pri obecnej úrade, materskej škole, pri kostoloch, cintoríne a obchodoch.

Chodníky sú v obci vybudované najmä popri hlavnej komunikácii (cesta I/18), vedú pozdĺž celej tejto hlavnej cesty. Z hľadiska kvality sú vo veľmi dobrom stave, rekonštrukciu si vyžaduje krátky úsek na vjazde do obce od Strážskeho. Nižšiu kvalitu má chodník pozdĺž miestnej komunikácie v severozápadnej časti Nacinej Vsi. Vo Vybuchanci chodníky vybudované nie sú.

Nakoľko obec leží na hlavnom cestnom ťahu a na spojnici regionálnych centier zamestnanosti (MI, VT, HE, Strážske), napojenie obce na verejnú autobusovú dopravu je veľmi dobré (viacero spojov počas

dňa do týchto centier). V obci sa nachádzajú až 4 autobusové zastávky – 3 v samotnej Nacinej Vsi a jedna zastávka vo Vybuchanci.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na priemernej úrovni. Verejný vodovod je vybudovaný v celej Nacinej Vsi (okrem rómskej časti), ako aj vo Vybuchanci (vlastníkom vodovodu je obec, prevádzkovateľom je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.). Vôbec však nie je vybudovaná kanalizácia. Obci sa zo získaných dotácií podarilo osadiť kanalizačné potrubie na cca 10 % intravilánu, uvedené potrubie je však len osadené v zemi a nie je napojené na čističku odpadových vôd (ČOV) – teda ani táto časť kanalizácie nie je funkčná. Investičnú potrebu to však ani zďaleka nepokrýva, cca 90 % obce ešte stále nemá osadené kanalizačné potrubie a nie je ani vybudovaná ČOV. Odvádzanie splaškových vôd sa teda realizuje len do žump, ktoré sú následne ich majitelia povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách.

Samosprávne orgány obce Nacina Ves sa už dlhodobo uchádzajú o externé zdroje, ktorými by sa mohla realizovať výstavba kanalizácie, vrátane ČOV. Nakoľko z finančného hľadiska ide o extrémne náročné projekty, ich realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov.

Obec je plynofikovaná (okrem rómskej časti). Obyvatelia žijúci v rómskej časti využívajú na vykurovanie najmä tuhé palivo. Všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Nacinej Vsi funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie (rovnako tak vo Vybuchanci). Obecný rozhlas je plne funkčný. V Nacinej Vsi je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno*
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	áno*
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

* okrem rómskej časti

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Nacinej Vsi musia za základnou zdravotnou starostlivosťou poväčšine dochádzať. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Nacina Ves (tie, pre ktoré sa zriaďujú zdravotné obvody – ambulancia praktického lekára pre dospelých, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia) sa nachádzajú v Strážskom. Priamo v obci je k dispozícii len ambulancia praktického lekára pre deti a dorast. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách. V obci sa nachádza aj zdravotné stredisko, táto budova je však už v značne opotrebovanom stave a vyžaduje si rekonštrukciu.

Najbližšie stanice Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov), ako aj rýchlej zdravotníckej pomoci, sídlia v Michalovciach a Strážskom. V Nacinej Vsi je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O).

Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne zmiešaného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Michalovciach. Priamo v obci je obyvateľom dostupná služba autoservisu.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	áno
Praktický lekár pre deti a dorast	áno*	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

* 2 dni v týždni

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) sú priamo v obci registrované dve poskytované sociálne služby: opatrovateľská služba a komunitné centrum. Poskytovateľom oboch sociálnych služieb je obec Nacina Ves.

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná terénou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí a pod.). Aktuálne obec v rámci opatrovateľskej služby zamestnáva 2 opatrovateľky.

V **komunitnom centre** sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrúvania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

- a) poskytuje
  - základné sociálne poradenstvo,
  - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
  - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- b) vykonáva preventívna aktivita,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Okrem týchto služieb zabezpečuje obec Nacina Ves svojim obyvateľom aj nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc (povinne, v zmysle zákona o sociálnych službách):

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

Obec Nacina Ves je zapojená aj do projektu **terénnej sociálnej práce**. Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V rámci tohto projektu obec aktuálne zamestnáva 3 terénnych sociálnych pracovníkov.

Dôležitou aktivitou z hľadiska poskytovania sociálnych služieb v obci je aktuálne (zima 2021/2022) projektový zámer súkromného investora, ktorý chce v Nacinej Vsi, ako aj vo Vybuchanci, poskytovať sociálne služby v dvoch zariadeniach pre seniorov (obe s kapacitou 40 osôb). V týchto dvoch zariadeniach by boli poskytované služby tak miestnym obyvateľom, ako aj iným osobám zo širokého okolia, odkázaným na poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Nacina Ves pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **dotácia na stravu seniorom a ŤZP osobám (vrátane donášky obedov):** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkoprijemové skupiny obyvateľstva. Obec v roku 2022 poskytuje dotáciu na stravu seniorom a ŤZP osobám vo výške 0,50 € / obed. Donášku stravy do domácnosti realizuje zmluvný partner, ktorý zabezpečuje aj stravu;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **miestne občianske poriadkové služby (bývalé rómske občianske hliadky):** služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **poskytovanie dreva na kúrenie:** samosprávne orgány obce poskytujú nízkoprijemným skupinám obyvateľov drevo na kúrenie;
- **prevádzkovanie Klubu dôchodcov:** obec Nacina Ves poskytuje priestory na prevádzku Klubu dôchodcov, v rámci ktorého majú seniori možnosť realizovať rôzne spoločenské aktivity (prevádzka Klubu dôchodcov je však v nadväznosti na pandémie COVID-19 obmedzená).

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Nacina Ves 156 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Nacina Ves. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2021/2022 ju navštevuje cca 35 detí. Popri materskej škole funguje aj výdajná školská jedáleň. Budova materskej školy je zrekonštruovaná, v roku 2021 bola dokončená jej prístavba.

V Nacinej Vsi sa nachádza aj plne organizovaná základná škola. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Nacina Ves. Základnú školu v šk. roku 2021/2022 navštevuje 180 žiakov, pričom túto školu navštevujú aj žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia. Budova školy je nová, do užívania bola poskytnutá v roku 2014. Škola nemá vlastnú telocvičňu (v jej areáli sa však nachádza multifunkčné ihrisko s osvetlením). V záujme kvalitnejšieho vzdelávania a zdravej výchovy detí je preto potrebné vybudovať aj telocvičňu. V rámci stredného školstva môžu študenti z Nacinej Vsi navštevovať stredné školy, nachádzajúce sa v okolitých mestách (najmä v Michalovciach).

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je stavebnou súčasťou spoločnej budovy s obecným úradom. V kultúrnom dome sa nachádza spoločenská sála s javiskom, kuchyňou a ďalšími sprievodnými priestormi. Všetky tieto priestory sú k dispozícii na organizovanie rôznych verejných aj súkromných kultúrno-spoločenských podujatí (napr. folklorne a

divadelné vystúpenia, svadby, kary, hostiny a pod.). Ďalší (menší) kultúrny dom je obyvateľom k dispozícii aj v miestnej časti Vybuchanec. Obecná knižnica v obci zriadená nie je.

Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobí folklórny súbor FS Radosť Nacina Ves. Tento súbor je veľmi aktívny, v obci pôsobí už od roku 2011 (pričom vo svojej činnosti nadviazal na tradície predchádzajúceho FS Radostná dedina). Ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť, v obci nepôsobí.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V budove hasičskej zbrojnice sú obyvateľom k dispozícii priestory na cvičenie. V rómskej časti sa nachádza prírodné futbalové ihrisko, ktoré vybudovala obec. Vo východnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál s krytou tribúnou a sociálnymi zariadeniami. V tomto areáli pôsobí futbalový klub ŠK Nacina Ves, ktorého súčasťou sú až 3 tímy: mužstvo dospelých (v sezóne 2021/2022 pôsobiace v V. lige Zemplínskej, ktorá je v riadiacej pôsobnosti Východoslovenského futbalového zväzu), ďalej družstvo starších žiakov U 15 (pôsobiace v III. lige žiakov pod patronátom ObFZ Michalovce) a družstvo prípravky U 11 (taktiež v riadiacej pôsobnosti ObFZ Michalovce).

Okrem týchto športovísk a športových zariadení je v areáli ZŠ vybudované aj multifunkčné ihrisko s umelým povrchom a osvetlením, ktoré slúži na realizáciu viacerých športov. Ďalšie menšie prírodné ihrisko sa nachádza aj pri kultúrnom dome vo Vybuchanci. Navyše, pre najmenšie deti je v obci vybudovaných viacero detských ihrísk. Jedno menšie detské ihrisko sa nachádza v areáli KD vo Vybuchanci, ďalšie sa nachádzajú v centrálnej časti Nacinej Vsi a tiež v areáli materskej školy (toto slúži pre potreby MŠ).

Tabuľka 18: *Infraštruktúra kultúry a športu*

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci je veľmi bohatý, počas roka sa tu koná viacero rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť (samozrejme, podujatia sú organizované so zreteľom na aktuálne pandemické opatrenia). Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci MŠ a ZŠ.

Tabuľka 19: *Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka*

Mesiac	Podujatie
Február	- fašiangové slávnosti
Február	- karneval pre deti
Február	- športový ples
Máj	- stávanie mája
Jún	- farské dni (spojené s Dňom detí)
August	- oslavy obce (organizované spravidla 1x za 5 rokov)
August	- oslavy SNP
Október	- Posedenie s dôchodcami (Úcta k starším)
December	- Mikuláš
December	- Silvester, ohňostroj, posedenie v kultúrnom dome

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Nacinej Vsi má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci pôsobí rímskokatolícka aj gréckokatolícka cirkev.

V Nacinej Vsi je (od r. 2008) zriadená rímskokatolícka farnosť Všetkých svätých (patriaca pod Košickú arcidiecézu). Novo vybudovaná fara sa nachádza vedľa rímskokatolíckeho farského kostola Všetkých svätých, situovaného v centrálnej časti obce. Ďalší RKC kostol sa nachádza vo Vybuchanci – kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho.

Rovnako je v Nacinej Vsi (od r. 2001) zriadená aj gréckokatolícka farnosť, patriaca pod Košickú eparchiu. Kostol (Chrám svätých Cyrila a Metoda) spolu s farou sa nachádzajú taktiež v centrálnej časti obce.

Pre potreby rozlúčky so zosnulými a vykonávania smútočných obradov sú v obci vybudované dve pohrebiská – jedno priamo v Nacinej Vsi (na tomto pohrebisku je vybudovaný aj Dom smútku) a jedno pohrebisko pri kostole vo Vybuchanci.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Nacina Ves
Pracovisko daňového úradu	Michalovce
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Strážske
Okresný súd	Michalovce
Okresný úrad	Michalovce
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 16 kamier. Tie monitorujú najmä verejné priestory a budovy v majetku obce. Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Zemplína patrí práve do tej chudobnejšej časti.

regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolitická atraktivita obce Nacina Ves, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami je pomerne výhodná. Obec leží v bezprostrednom zázemí mesta Michalovce, pričom leží priamo na spojnici najvýznamnejších ekonomických centier Zemplína – Michaloviec, Vranova a Humenného (všetky tieto mestá, spolu so Strážskym, tvoria rádius dennej dochádzky do zamestnania z Nacinej Vsi).

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo Nacina Ves má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti, ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Polnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce výrazne dominuje orná pôda (996,5 ha), väčšie plochy zaberajú aj TTP (85,6 ha) a záhrady (61,0 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlym plochám ornej pôdy i TTP (ako aj vzhľadom k vhodným agroklimatickým podmienkam) veľmi priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby, ako aj niekoľko samostatne hospodáriacich roľníkov.

Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
996,5	0,0	0,4	61,0	0,9	85,6	1 144,4
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja	ostatné plochy		Spolu	
240,1	38,2	90,4	67,2		435,9	
Celková výmera územia						1 580,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Nacinej Vsi nachádza viacero priemyselných prevádzok (ktoré sú lokalizované najmä v priemyselnej zóne obce, nachádzajúcej sa vo východnej časti katastra v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva). Svoje výrobné prevádzky tu má napríklad pekárň (potravinársky priemysel) alebo píla (drevospracujúci priemysel).

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Nacina Ves leží relatívne ďaleko od najatraktívnejších prírodných turistických regiónov, ktorými sú najmä národné parky. Na druhej strane, pomerne neďaleko sa nachádza Chránená krajinná oblasť Vihorlat a vodná nádrž Zemplínska Šírava. Obec teda z hľadiska prítiahnutia turistov nemá veľmi výhodnú polohu vzhľadom k najvýznamnejším oblastiam cestovného

ruchu v rámci SR, avšak má aspoň nejaký malý lokalizačný potenciál z hľadiska pritiažnutia turistov, ktorí chcú navštíviť prírodné atrakcie v blízkom regióne³.

Pomerne vzdialené od obce sú aj pamiatky, ktoré v rámci návštevnosti majú najvyššiu prestíž a význam – kultúrne a prírodné pamiatky, zapísané na Zoznamoch svetového dedičstva UNESCO. Z kultúrnych pamiatok UNESCO sa najbližšie k Nacinej Vsi nachádzajú najmä drevené kostolíky na severovýchodnom Slovensku a súbor pamiatok UNESCO na Spiši. Aj tieto sú však od obce vzdialené.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (naviazané sú najmä na letný cestovný ruch a okolie Šíravy). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Nacina Ves sú zatiaľ na veľmi slabej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Nacina Ves nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

---

³ zároveň je však nutné skonštatovať, že ak chce turista atraktívne územia (ako je napr. CHKO Vihorlat, Z. Šírava a pod.) v blízkom okolí navštíviť, v ponuke ubytovania konkurujú Nacinej Vsi iné obce, ktoré majú pre návštevu týchto území lepšiu východiskovú polohu.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Nacina Ves k 31.12.2020 bola 2 549 512,93 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 81 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (2 200 838,09 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (341 465,84 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2020 predstavoval 591 878,29 €.

Na konci roku 2020 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 92 556,46 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 56 295,61 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2020 vo výške 13 786,88 €, dlhodobé záväzky vo výške 2 649,23 € (spolu 16 436,11 €).

Tabuľka 22: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto)

AKTÍVA	3 144 365,88	PASÍVA	3 144 365,88
Neobežný majetok spolu	2 549 512,93	Vlastné imanie	1 570 820,33
Dlhodobý nehmot. majetok	7 209,00	Výsledok hospodárenia	1 570 820,33
Dlhodobý hmotný majetok	2 200 838,09	-minulé roky	1 467 264,77
Dlhodobý finančný majetok	341 465,84	-účtovné obdobie	103 555,56
Obežný majetok spolu	591 878,29	Záväzky súčet	56 295,61
Zásoby	845,70	Rezervy	7 500,00
Zúčtovanie medzi subj. VS	5 579,70	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	32 359,50
Pohľadávky	92 556,46	Záväzky	16 436,11
Finančné účty	492 896,43	Bankové úvery a ostatné	0,00
Časové rozlíšenie	2 974,66	Časové rozlíšenie	1 517 249,94

Zdroj: Súvaha k 31.12.2020

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2020 boli vo výške 921 517,97 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 595 647,61 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2020 vo výške 20 255,83 € (spolu 615 903,44 €). Čiastočné zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (6 440,89 €).

Celkové výdavky obce v roku 2020 boli vo výške 817 962,41 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 451 330,03 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 111 340,66 € (nákupy 55 219,21 €, služby 56 121,45 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2020 dosiahla obec Nacina Ves kladný hospodársky výsledok vo výške 103 555,56 € po zdanení.

Tabuľka 23: Náklady a výnosy v roku 2020

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	55 219,21
Služby	56 121,45
Osobné náklady	451 330,03
Dane a poplatky	118,68
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	16 910,07
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	158 365,19
Finančné náklady	3 725,87
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	76 171,91
Spolu	817 962,41
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	1 212,60
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	615 903,44
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	6 440,89
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	750,00
Finančné výnosy	4,25
Mimoriadne výnosy	80,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	297 126,79
Spolu	921 517,97
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	103 555,56

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Nacina Ves k 31.12.2020

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Nacina Ves spracovaný na roky 2016-2023. V ňom mala zadaných 6 priorít:

- Priorita 1: Budovanie technickej infraštruktúry
- Priorita 2: Rozvoj ľudských zdrojov
- Priorita 3: Sociálno-ekonomický rozvoj obce
- Priorita 4: Ochrana a tvorba životného prostredia
- Priorita 5: Rozvoj turizmu a cestovného ruchu
- Priorita 6: Podpora propagácie a informovanosti obce

V rámci týchto 6 priorít mala obec zadaných celkom 15 rôznorodých opatrení a v rámci nich spolu až 67 aktivít. Najviac opatrení a aktivít bolo zadaných v Priorite 1: spolu 5 opatrení a 34 aktivít. Väčšiu polovicu zadaných aktivít z predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa podarilo aspoň čiastočne zrealizovať (37 aktivít zo 67 – z toho 16 aktivít sa zrealizovalo úplne a 21 aktivít čiastočne). vyhodnotenie úspešnosti plnenia niektorých aktivít je z dôvodu ich priveľmi všeobecnej formulácie ťažké vykonať (napr. „rozvoj turistiky a agroturistiky“). Doposiaľ sa nepodarilo zrealizovať niektoré kľúčové infraštruktúrne projekty, ako je napr. výstavba kanalizácie. Celkovo však možno konštatovať, že plnenie predchádzajúceho PHSR bolo pomerne úspešné.

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (zima 2021/2022) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2, P3 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán		ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje
SP:	PD:																		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	H	Výstavba / rekonštrukcia a časti dopravnej infraštruktúry	2112 - Miestne komunikácie	2022-2025	-	800,0	800,0	2022 - 2025	800,0	800,0									
2	H	Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	2223 – Miestne kanalizácie	2022-2030	-	4000,0	4000,0	2022 - 2030	4000,0	4000,0									

3	S	Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2023-2024	-	800,0	800,0	2023 - 2024	800,0	800,0									
---	---	----------------------------	--	-----------	---	-------	-------	-------------	-------	-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Nacina Ves je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Nacina Ves predstavujú mestá Michalovce (2a. skupina centier osídlenia) a Strážske (5. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Nacina Ves teda na tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Nacina Ves).

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené

póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Michalovce by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Zemplína smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región Zemplína v blízkej budúcnosti.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Nacina Ves.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Nacina Ves je členom viacerých združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy obecných samospráv na celoslovenskej úrovni;
- „Združenie miest a obcí regiónu Južného Zemplína“ – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na regionálnej úrovni;
- „Regionálne vzdelávacie centrum Michalovce“ – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy;
- „Miestna akčná skupina Duša“ (MAS Duša) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „Spoločný školský úrad Vinné“ – spoločný obecný úrad, založený za účelom efektívnejšieho výkonu kompetencií obcí v na úseku školstva;
- „Spoločný stavebný úrad Strážske“ – spoločný obecný úrad, založený za účelom efektívnejšieho výkonu kompetencií obcí v zmysle stavebného zákona.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Obec Nacina Ves môže v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti čerpať z EŠIF financie prostredníctvom základných operačných programov – Integrovaný regionálny operačný program OP IROP (ktorého realizátorom na území Košického samosprávneho kraja je KSK prostredníctvom Regionálnej územnej stratégie KSK), OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia a OP Efektívna verejná správa. V rámci Cieľa Európska územná spolupráca sa obec môže uchádzať o financie na realizáciu rozvojových aktivít cez Program cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020.

V čase vzniku tohto PHSR (zima 2021/2022) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Nacina Ves mohla využiť.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • aktivita a výborná pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (množstvo pripravených projektových dokumentácií) • mierny rast počtu obyvateľov • pozitívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • pomerne dobrá kvalita niektorých miestnych komunikácií • prítomnosť detského lekára priamo v obci vybrané dni v týždni • aktivita samosprávy pri poskytovaní sociálnych služieb (viaceré sociálne služby dostupné priamo v obci) • aktivita samosprávy v rámci komunitného rozvoja a podpory ohrozených skupín obyvateľstva • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • kvalitné priestory pre realizáciu kultúrno-spoločenských podujatí v interiéri (KD v Nacinej Vsi a KD vo Vybuchanci) • pomerne široká ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • aktívna práca v športových kluboch s deťmi a mládežou • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • existencia priemyselnej zóny s viacerými priemyselnými prevádzkami • výhodná poloha obce v blízkosti viacerých regionálnych centier zamestnanosti (urbánných centier – MI, VT, HE, Strážske) • dobré finančné hospodárenie obce 	<ul style="list-style-type: none"> • veľmi nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • viacero lokalít s potenciálom záplav • negatívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • vysoká miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • chýbajúce miestne komunikácie so spevneným povrchom v rómskej časti obce • nedobudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod a plyn v rómskej časti; kanalizácia a ČOV v celej obci) • potreba dochádzať za základnou zdravotnou starostlivosťou • slabšia dostupnosť rôznych služieb priamo v obci • nevýhodná makropoloha poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • neuspokojený dopyt po nájomnom bývaní • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • príprava lokalít pre rozvoj IBV a HBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia dodatočných protipovodňových opatrení • výstavba základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, ČOV) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia investičných projektov v oblasti sociálnych služieb • realizácia projektu pozemkových úprav 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

<ul style="list-style-type: none"> • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	
---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých regionálnych centier zamestnanosti na zvyšovanie počtu obyvateľov
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (viacero pripravených projektových dokumentácií)
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu slabšej ponuky pracovných miest a možností sebarealizácie
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centrám a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Nacina Ves:

Obec Nacina Ves je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickkej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickkej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období pravdepodobne nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce). Integrovaná územná stratégia pre SPR môže byť vypracovaná v podstate 3 rôznymi spôsobmi:

1. ako svoje vlastné PHSR (v zmysle zákona o regionálnom rozvoji by de facto išlo o spoločný Program rozvoja obcí);
2. druhou možnosťou je, že SPR bude mať svoju špecifickú stratégiu vypracovanú ako integrovanú územnú stratégiu (ako samostatný dokument, avšak nie vo forme PHSR – nie ako spoločný Program rozvoja obcí);
3. integrovaná územná stratégia pre SPR bude samostatnou súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku.

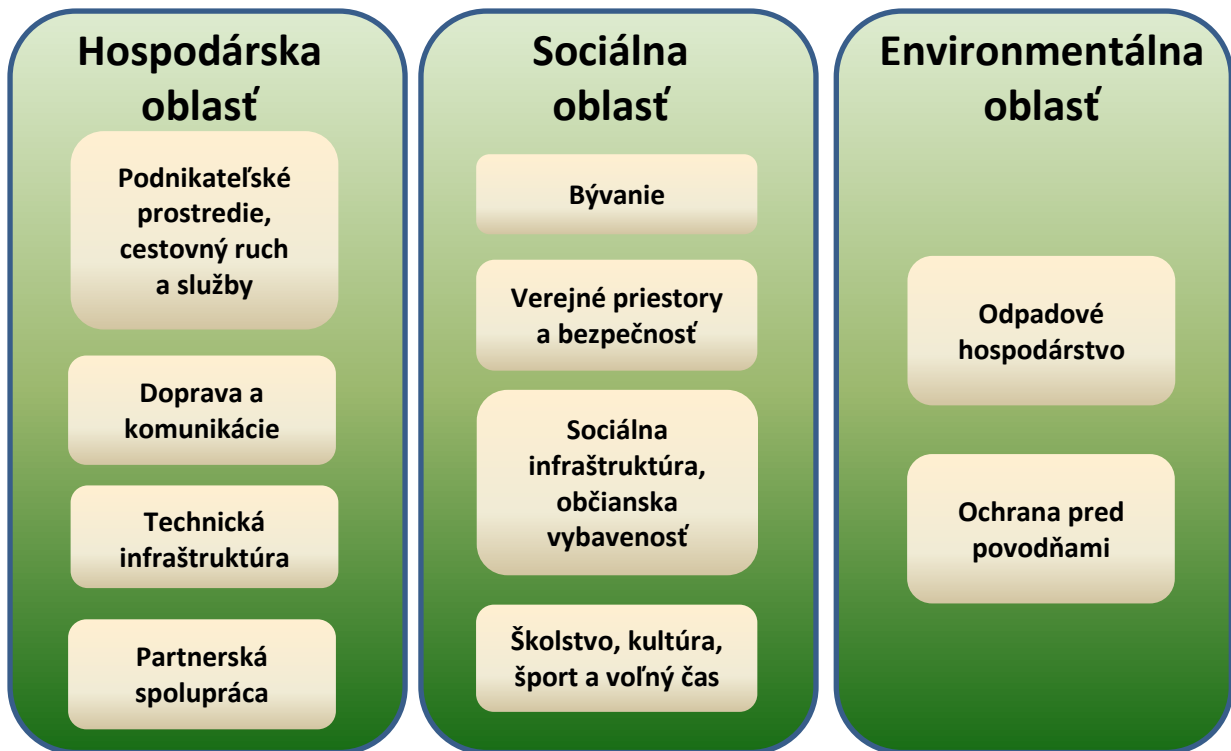
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Nacina Ves** leží v Košickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Dolný Zemplín: Sobrancecko-Michalovsko**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (zima 2021-2022) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Nacina Ves stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie, cestovný ruch a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov, cyklochodníkov, zvyšovanie bezpečnosti dopravy), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov, vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality, bezpečnosť obyvateľov), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a ochrana pred povodňami (realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia „Obec Nacina Ves je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“			
Strategický cieľ „zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • podnikateľské prostredie, cestovný ruch a služby • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • bývanie • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • školstvo, kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • odpadové hospodárstvo • ochrana pred povodňami
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora ich zhodnocovania 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov <p>Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód

<p>1.2 Rozvoj digitalizácie, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne</p>	<p>Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) <p>Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov <p>Aktivita: 1.2.3 Zavádzanie SMART riešení vo verejných službách (prepojenie webstránky obce s verejnými službami a pod.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia aktivít smerujúcich k efektívnejšiemu a kvalitnejšiemu výkonu verejnej moci <p>Aktivita: 1.2.4 Vybudovanie verejnej wifi siete</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba verejnej bezdrôtovej siete, poskytujúcej pripojenie na internet zdarma <p>Aktivita: 1.2.5 Realizácia vzdelávacích a motivačných programov</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít pre miestnych obyvateľov v záujme ich čo najlepšieho uplatnenia na trhu práce
<p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 1.3.1 Výstavba / rekonštrukcia časti dopravnej infraštruktúry (vybudovanie ciest v rómskej časti, vrátane výkupu pozemkov; rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci)</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysporiadanie pozemkov pod budúcimi miestnymi komunikáciami - vybudovanie nových miestnych komunikácií v rómskej časti, ako aj v ostatných častiach obce - rekonštrukcia existujúcich komunikácií <p>Projekt: 1.3.2 Vybudovanie prístupovej cesty ku Klubu dôchodcov</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba komunikácie k objektu <p>Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia a odvodnenie cesty pri mlyne</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava poškodenej komunikácie, vrátane jej odvodnenia

	<p>Projekt: 1.3.4 Výstavba cyklistických chodníkov (prepojenie Domaše a Z. Šíravy v smere cez Nacinu Ves, Vybuchanec a N. Hrušov; cyklotrasa okolo Laborca v smere na Humenné)</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysporiadanie vlastníckych vzťahov - vybudovanie cyklistických chodníkov cez Nacinu Ves v smere na Vybuchanec a Nižný Hrušov (ako súčasť regionálnej cyklotrasy, prepájajúcej Domašu so Zemplínskou Šíravou) a pozdĺž Laborca (v smere od Michaloviec na Humenné) <p>Aktivita: 1.3.5 Rekonštrukcia chodníkov</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova poškodených chodníkov popri komunikáciách <p>Aktivita: 1.3.6 Výstavba autobusových zastávok (2x Nacina Ves, 2x Vybuchanec)</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie zastrešených priestorov vrátane terénnych úprav <p>Projekt: 1.3.7 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (spomaľovače rýchlosti, merače, prechody pre chodcov a pod.)</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie spomaľovačov rýchlosti, meračov rýchlosti, vyznačenie prechodov pre chodcov, osvetlenia, ako aj ďalších bezpečnostných prvkov <p>Aktivita: 1.3.8 Skvalitnenie odvodňovacích rigolov popri komunikáciách</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyčistenie, prehĺbenie a spriechodnenie odvodňovacích rigolov, príp. výstavba ďalších v prípade potreby <p>Aktivita: 1.3.9 Vybudovanie / rekonštrukcia parkovísk (za OcÚ, pri cintoríne)</p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava parkovacích plôch, rozšírenie parkovacích miest <p>Aktivita: 1.3.10 Vybudovanie poľných ciest k pozemkom bez prístupovej cesty</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba komunikácií k pozemkom, ktoré nemajú prístupovú cestu
<p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Projekt: 1.4.1 Vybudovanie vodovodu v rómskej časti</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie vodovodného potrubia v rómskej časti obce - napojenie domov na verejný vodovod

	<p>Projekt: 1.4.2 Vybudovanie vodného zdroja na zavlažovanie ihriska <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - obstaranie a prevádzkovanie zdroja vody na zavlažovanie ihriska <p>Projekt: 1.4.3 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	<p>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	<p>Aktivita: 2.1.1 Podpora vysporiadavania vlastníckych vzťahov k pozemkom v lokalitách MRK (vrátane odpredaja pozemkov obce)</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci so štátnou správou vysporiadanie vlastníckych práv k pozemkom pod rómskymi obydliami <p>Projekt: 2.1.2 Výstavba bytového domu (10 b.j.) <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba nového bytového domu s 10 nájomnými bytmi pre obyvateľov obce
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality	<p>Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a nežiaduceho spoločenského správania v obci <p>Projekt: 2.2.2 Zriadenie útulku pre túlavých psov <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie a prevádzkovanie útulku
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	<p>Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - rekonštrukcia vnútorných priestorov - úprava a vymalovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav

	<p>Projekt: 2.3.2 Revitalizácia verejných priestranstiev Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova zelene na verejných priestranstvách - osadenie obecného mobiliáru (lavičky, koše, informačné tabule a pod.) <p>Aktivita: 2.3.3 Rozšírenie cintorína v Nacinej Vsi, vrátane zariadenia kolumbária; rekonštrukcia všetkých cintorínov v obci (vrátane židovského)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabezpečenie dostatočného priestoru na pochovávanie - vyčlenenie miesta na pohrebisku a zariadenia kolumbária - úprava priestorov na cintorínoch <p>Aktivita: 2.3.4 Vybudovanie chladiaceho zariadenia vo Vybuchanci</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriadenie vhodných priestorov a obstaranie chladiaceho zariadenia na ukladanie ľudských pozostatkov <p>Projekt: 2.3.5 Rekonštrukcia objektu starého mlyna, vybudovanie reprezentačných priestorov, zriadenie ubytovania v objekte Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplexná obnova budovy starého mlyna (vnútorných aj vonkajších priestorov) - zriadenie reprezentačných priestorov obce (spoločenskej sály, obradnej siene) - zriadenie ubytovania <p>Aktivita: 2.3.6 Výstavba oplotenia pri kultúrnom dome vo Vybuchanci</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie oplotenia areálu <p>Projekt: 2.3.7 Vybudovanie obecnej tržnice Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba vhodných priestorov na realizáciu príležitostných trhov, predaj tovaru a poskytovanie služieb <p>Projekt: 2.3.8 Vybudovanie oddychovo-rekreačných zón pri Laborci Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba rekreačného areálu pri vodnom toku (pláž, prvky na šport a oddych a pod.)
<p>2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce

	<p>Aktivita: 2.4.2 <i>Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TSP, komunitné centrum, opatrovateľská služba)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia projektu terénnej sociálnej práce - prevádzkovanie komunitného centra vrátane financovania personálnych kapacít a priestorov - poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby miestnym obyvateľom <p>Aktivita: 2.4.3 <i>Podpora výstavby zariadenia pre seniorov v Nacinej Vsi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie súčinnosti a podpora súkromného investora pri výstavbe zariadenia pre seniorov v Nacinej Vsi <p>Aktivita: 2.4.4 <i>Podpora výstavby zariadenia pre seniorov vo Vybuchanci, vrátane 14 rodinných domčekov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie súčinnosti a podpora súkromného investora pri výstavbe zariadenia pre seniorov a malých domčekov vo Vybuchanci <p>Projekt: 2.4.5 <i>Výstavba hygienickej stanice v rómskej časti</i> Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie vhodných priestorov na vykonávanie hygieny pre obyvateľov, ktorí tieto činnosti nemôžu realizovať v domácich podmienkach <p>Projekt: 2.4.6 <i>Zapájanie obce do projektu rómskych hliadok</i> Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci so štátnou správou zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce, s cieľom vykonávania preventívnych bezpečnostných aktivít <p>Projekt: 2.4.7 <i>Rekonštrukcia priestorov Klubu dôchodcov</i> Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova priestorov, vrátane rekonštrukcie strechy na budove
<p>2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času</p>	<p>Aktivita: 2.5.1 <i>Dostavba sociálnej budovy na futbalovom ihrisku, vrátane oplotenia areálu a vysporiadania pozemkov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vysporiadanie vlastníckych vzťahov v športovom areáli - dostavba sociálnej budovy (šatne, sociálne zariadenia a pod.) - výstavba oplotenia

	<p>Aktivita: 2.5.2 Vybudovanie / rekonštrukcia detského ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí <p>Aktivita: 2.5.3 Výstavba sánkarskej dráhy</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít (násypom vhodného nevyužitého materiálu, ako je napr. inertný drobný stavebný odpad a pod.) <p>Aktivita: 2.5.4 Vybudovanie obecnej atrakcie pri prameni</p> <ul style="list-style-type: none"> - zistenie a následné monitorovanie kvality vody - vybudovanie oddychovej zóny (prístrešok, lavičky, koše, informačná tabuľa a pod.)
<p>2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 2.6.1 Vybudovanie školskej jedálne <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba kuchyne a školskej jedálne - zakúpenie kuchynského vybavenia do kuchyne a zariadenia do školskej jedálne <p>Projekt: 2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov a realizácie športových aktivít <p>Aktivita: 2.6.3 Dobudovanie a modernizácia školského dvora pri ZŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava a rozšírenie cestnej komunikácie vedúcej k budove školy - výstavba oddychovej zóny (altánok, lavičky, koše a pod.) - výstavba hľadiska pri tribúne (osadenie lavičiek) - ozvučenie
<p>2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p>	<p>Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, vrátane podpory obecných tradícií (napr. košíkárstvo a pod.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies (futbal, folklór...) - podpora udržiavania tradičných remesiel v obci <p>Aktivita: 2.7.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - v prípade potreby obnova a následná starostlivosť o kultúrne pamiatky

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora ich zhodnocovania</p>	<p>Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov <p>Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora (vrátane výkupu pozemkov)</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - majetkovo-právna príprava lokality - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov <p>Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z obce - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie kompostárne (traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) <p>Aktivita: 3.1.4 Sanácia environmentálnych záťaží, vrátane osvetovej činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - monitorovanie a lokalizácie čiernych skládok odpadu - vyčistenie čiernych skládok - realizácia osvetových činností v oblasti nakladania s odpadmi <p>Aktivita: 3.1.5 Obstaranie komunálnej techniky na nakladanie s odpadmi a na výkon komunálnych služieb</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakúpenie príslušnej techniky potrebnej v rámci odpadového hospodárstva (nakladač, nádoby, vozidlo...) a komunálnych služieb (napr. fréza, zametač a pod.)
<p>3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení (rigoly, priepusty, regulácia brehov vodných tokov a pod.)</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vykonanie potrebných úprav na miestnych tokoch, ktoré predstavujú ohrozenie pre okolie

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2022, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2022	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	5
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	10	20
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Výsledok	Verejná wifi sieť dostupná všetkým obyvateľom	OcÚ	súbor	0	1	1
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie v rómskej časti	OcÚ	m	0	600	900
Výstup	Novo vybudované a zrekonštruované miestne komunikácie v ostatnej časti obce	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Nová prístupová cesta ku Klubu dôchodcov	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Zrekonštruovaná komunikácia pri mlyne	OcÚ	súbor	0	1	1

Výstup	Vybudované cyklistické chodníky v katastri obce	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované chodníky v obci	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Vybudované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	0	4
Dopad	Zvýšená bezpečnosť chodcov	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Kvalitne vybudované rigoly	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Zrekonštruované parkoviská v obci	OcÚ	počet	0	0	2
Výstup	Vybudované poľné cesty	OcÚ	súbor	0	0	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaný vodovod v rómskej časti	OcÚ	súbor	0	1	1
Výsledok	Nový vodný zdroj na zavlažovanie ihriska	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná kanalizačná sieť v celej obci	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	počet	0	0	1
Výsledok	Všetci obyvatelia pripojení na kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	1900
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	20	30
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	30	50
Výstup	Zriadený útulok pre psov	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. budova zdravotného strediska	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrevitalizované verejné priestory	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Rozšírený cintorín v Nacinej Vsi	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zriadené kolumbárium	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstarané chladiace zariadenie vo Vybuhanci	OcÚ	počet	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. objekt starého mlyna, vrátane ubytovania	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrealizované oplatenie pri KD vo Vybuhanci	OcÚ	objekt	0	0	1

Výstup	Nová tržnica v obci	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrealizované oddychovo-rekreačné zóny pri Laborci	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	5	5
Výstup	Poskytované soc. služby v komunitnom centre	OcÚ	počet služieb	0	1	1
Výstup	Osoby využívajúce služby komunitného centra	OcÚ	počet/rok	0	40	40
Výstup	Prijímatelia, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Výsledok	Prijímatelia, ktorým je poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov	OcÚ	počet	0	40	80
Výstup	Vybudovaná hygienická stanica	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Osoby zamestnané cez projekt rómskych hliadok	OcÚ	počet	0	5	5
Výstup	Zrekonštruované priestory Klubu dôchodcov	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Dobudovaná sociálna budova na futb. ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudovaná sánkarska dráha	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná obecná atrakcia pri prameni	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Vybudovaný objekt školskej jedálne	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Deti, ktorým je poskytovaná teplá strava	OcÚ, škola	počet	0	180	180
Výstup	Vybudovaná telocvičňa pri ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Výsledok	Deti absolvujúce telesnú výchovu v priestoroch telocvične	OcÚ, škola	počet	0	180	180
Výstup	Upravená komunikácia na šk. dvore	OcÚ, škola	m	0	0	150
Výsledok	Osadené lavičky na šk. dvore	OcÚ, škola	súbor	0	0	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	10	10
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Výsledok	Zrekonštruované kultúrne pamiatky	OcÚ	počet	0	0	1
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora ich zhodnocovania						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná malá kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 20	40	60
Výstup	Sanované nelegálne skládky odpadu	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Obstaraná komunálna technika	OcÚ	súbor	0	0	1
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 10 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2022 priebežne	obec	2,70
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2022 priebežne	obec, firmy	1,80
1.2 Rozvoj digitalizácie, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2022 priebežne	obec, firmy	3,60
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2022 priebežne	obec	1,80
Aktivita: 1.2.3 Zavádzanie SMART riešení vo verejných službách (prepojenie webstránky obce s verejnými službami a pod.)	2023	obec	1,00
Aktivita: 1.2.4 Vybudovanie verejnej wifi siete	2024	obec	15,00
Aktivita: 1.2.5 Realizácia vzdelávacích a motivačných programov	od 2022 priebežne	obec	2,70
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Výstavba / rekonštrukcia časti dopravnej infraštruktúry (vybudovanie ciest v rómskej časti, vrátane výkupu pozemkov; rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci)	2022-2025	obec	800,00
Projekt: 1.3.2 Vybudovanie prístupovej cesty ku Klubu dôchodcov	2024	obec	15,00
Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia a odvodnenie cesty pri mlyne	2027	obec	20,00

Projekt: 1.3.4 Výstavba cyklistických chodníkov (prepojenie Domaše a Z. Šíravy v smere cez Nacinu Ves, Vybuchanec a N. Hrušov; cyklotrasa okolo Laborca v smere na Humenné)	2023-2027	obec, KSK	500,00
Aktivita: 1.3.5 Rekonštrukcia chodníkov	2026-2027	obec	20,00
Aktivita: 1.3.6 Výstavba autobusových zastávok (2x Nacina Ves, 2x Vybuchanec)	2025	obec	30,00
Projekt: 1.3.7 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (spomaľovače rýchlosti, merače, prechody pre chodcov a pod.)	od 2022 priebežne	obec	4,00
Aktivita: 1.3.8 Skvalitnenie odvodňovacích rigolov popri komunikáciách	2024-2025	obec, štát	50,00
Aktivita: 1.3.9 Vybudovanie / rekonštrukcia parkovísk (za OcÚ, pri cintoríne)	2024-2025	obec	60,00
Aktivita: 1.3.10 Vybudovanie poľných ciest k pozemkom bez prístupovej cesty	2024-2025	obec	15,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Vybudovanie vodovodu v rómskej časti	2024	obec	150,00
Projekt: 1.4.2 Vybudovanie vodného zdroja na zavlažovanie ihriska	2026	obec	50,00
Projekt: 1.4.3 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	od 2022 priebežne	obec	4 000,00
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce	od 2022 priebežne	obec	4,50
SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1 Podpora vysporiadavania vlastníckych vzťahov k pozemkom v lokalitách MRK (vrátane odpredaja pozemkov obce)	od 2022 priebežne	obec, štát	0,00
Projekt: 2.1.2 Výstavba bytového domu (10 b.j.)	2025-2026	obec	900,00
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2024-2025	obec	60,00
Projekt: 2.2.2 Zriadenie útulku pre túlavých psov	2027	obec	30,00
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska	2024	obec	200,00
Projekt: 2.3.2 Revitalizácia verejných priestranstiev	2025-2027	obec	100,00
Aktivita: 2.3.3 Rozšírenie cintorína v Nacinej Vsi, vrátane zriadenia kolumbária; rekonštrukcia všetkých cintorínov v obci (vrátane židovského)	2023	obec	15,00
Aktivita: 2.3.4 Vybudovanie chladiaceho zariadenia vo Vybuchanci	2025	obec	35,00

Projekt: 2.3.5 Rekonštrukcia objektu starého mlyna, vybudovanie reprezentačných priestorov, zriadenie ubytovania v objekte	2026-2027	obec	900,00
Aktivita: 2.3.6 Výstavba oplotenia pri kultúrnom dome vo Vybuchanci	2025	obec	15,00
Projekt: 2.3.7 Vybudovanie obecnej tržnice	2026	obec	25,00
Projekt: 2.3.8 Vybudovanie oddychovo-rekreačných zón pri Laborci	2025-2027	obec	30,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2022 priebežne	obec, UPSVaR	27,00
Aktivita: 2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TSP, komunitné centrum, opatrovateľská služba)	od 2022 priebežne	obec	60,00
Aktivita: 2.4.3 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov v Nacinej Vsi	2022-2025	súkromný investor	1,00
Aktivita: 2.4.4 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov vo Vybuchanci, vrátane 14 rodinných domčekov	2022-2025	súkromný investor	1,00
Projekt: 2.4.5 Výstavba hygienickej stanice v rómskej časti	2024	obec	55,00
Projekt: 2.4.6 Zapájanie obce do projektu rómskych hliadok	2023-2027	obec	70,00
Projekt: 2.4.7 Rekonštrukcia priestorov Klubu dôchodcov	2025	obec	150,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Aktivita: 2.5.1 Dostavba sociálnej budovy na futbalovom ihrisku, vrátane oplotenia areálu a vysporiadania pozemkov	2023-2025	obec	95,00
Aktivita: 2.5.2 Vybudovanie / rekonštrukcia detského ihriska	2023	obec	30,00
Aktivita: 2.5.3 Výstavba sánkarskej dráhy	2027	obec	50,00
Aktivita: 2.5.4 Vybudovanie obecnej atrakcie pri prameni	2026	obec	35,00
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Projekt: 2.6.1 Vybudovanie školskej jedálne	2025	obec	400,00
Projekt: 2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ	2023-2024	obec	800,00
Aktivita: 2.6.3 Dobudovanie a modernizácia školského dvora pri ZŠ	2025	obec	80,00
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, vrátane podpory obecných tradícií (napr. košíkárstvo a pod.)	od 2022 priebežne	obec	120,00
Aktivita: 2.7.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok	od 2022 priebežne	obec	50,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora ich zhodnocovania			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2023	obec	3,00
Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora (vrátane výkupu pozemkov)	2024-2025	obec	180,00

Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2024-2025	obec	60,00
Aktivita: 3.1.4 Sanácia environmentálnych záťaží, vrátane osvetovej činnosti	2024-2026	obec	90,00
Aktivita: 3.1.5 Obstaranie komunálnej techniky na nakladanie s odpadmi a na výkon komunálnych služieb	2024-2025	obec	80,00
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Aktivita: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení (rigoly, priepusty, regulácia brehov vodných tokov a pod.)	2023-2025	obec	200,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej spravy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej spravy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2022-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2024	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok									Spolu (tis. €)
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	51,90	573,30	1 352,40	936,90	892,90	531,90	602,90	702,20	102,70	5 747,10
Sociálna	22,50	513,50	751,50	1 145,50	1 254,50	560,50	22,50	38,50	25,00	4 334,00
Environmentálna	0,00	63,00	200,00	310,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	613,00
SPOLU (tis. €)	74,40	1 149,80	2 303,90	2 392,40	2 187,40	1 092,40	625,40	740,70	127,70	10 694,10

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámernov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4,50				4,50	4,50		
Opatrenie 1.2	24,10	12,75	6,50		4,85	24,10		
Opatrenie 1.3	1 514,00	1 147,50	195,00	30,00	131,50	1 504,00	10,00	
Opatrenie 1.4	4 200,00	3 570,00	420,00		210,00	4 200,00		
Opatrenie 1.5	4,50			2,50	2,00	4,50		
Opatrenie 2.1	900,00		855,00		45,00	900,00		
Opatrenie 2.2	90,00		57,00		33,00	90,00		
Opatrenie 2.3	1 320,00	1 066,75	125,50		127,75	1 320,00		
Opatrenie 2.4	364,00	174,25	157,65		32,10	364,00		
Opatrenie 2.5	210,00	153,00	18,00	10,00	19,00	200,00	10,00	
Opatrenie 2.6	1 280,00	1 088,00	128,00		64,00	1 280,00		
Opatrenie 2.7	170,00		50,00	20,00	100,00	170,00		
Opatrenie 3.1	413,00	389,50			23,50	413,00		
Opatrenie 3.2	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
SPOLU	10 694,10	7 771,75	2 032,65	62,50	807,20	10 674,10	20,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
				a=b+e+f+g+h			c	d				
I. Hospodárska politika					5 747,10 €	5 737,10 €	1 006,85 €	4 730,25 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	3,60 €	3,60 €	3,60 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					

	1.2.3 Zavádzanie SMART riešení vo verejných službách (prepojenie webstránky obce s verejnými službami a pod.)		kvalitné verejné služby	2023	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.2.4 Vybudovanie verejnej wifi siete	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	obyvateľstvo s bezplatným pripojením na internet	2024	15,00 €	15,00 €	2,25 €	12,75 €				
	1.2.5 Realizácia vzdelávacích a motivačných programov		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Výstavba / rekonštrukcia časti dopravnej infraštruktúry (vybudovanie ciest v rómskej časti, vrátane výkupu pozemkov; rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci)	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2025	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	1.3.2 Vybudovanie prístupovej cesty ku Klubu dôchodcov	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	1.3.3 Rekonštrukcia a odvodnenie cesty pri mlyne	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2027	20,00 €	20,00 €	20,00 €					

1.3.4 Výstavba cyklistických chodníkov (prepojenie Domaše a Z. Šíravy v smere cez Nacina Ves, Vybuchanec a N. Hrušov; cyklotrasa okolo Laborca v smere na Humenné)	2112 - Miestne komunikácie	verejnú realizujúcu športové aktivity	2023-2027	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €					
1.3.5 Rekonštrukcia chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2026-2027	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €					
1.3.6 Výstavba autobusových zastávok (2x Nacina Ves, 2x Vybuchanec)	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2025	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €					
1.3.7 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (spomaľovače rýchlosti, merače, prechody pre chodcov a pod.)	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €						
1.3.8 Skvalitnenie odvodňovacích rigolov popri komunikáciách	2112 - Miestne komunikácie	všetka zrážková voda odvádzaná rigolmi	2024-2025	50,00 €	50,00 €	50,00 €						
1.3.9 Vybudovanie / rekonštrukcia parkovísk (za OcÚ, pri cintoríne)	2112 - Miestne komunikácie	dostatok parkovacích miest	2024-2025	60,00 €	60,00 €	60,00 €						

	1.3.10 Vybudovanie poľných ciest k pozemkom bez prístupovej cesty	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený prístup k parcelám	2024-2025	15,00 €	5,00 €	5,00 €	10,00 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Vybudovanie vodovodu v rómskej časti	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	novovo vybudovaná vodovodná sieť v rómskej časti; lepšie zdravie obyvateľov	2024	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.4.2 Vybudovanie vodného zdroja na zavlažovanie ihriska	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	vybudovaný zdroj na zavlažovanie ihriska	2026	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	1.4.3 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2022-2030	4 000,00 €	4 000,00 €	600,00 €	3 400,00 €				
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2022-2030	4,50 €	4,50 €	4,50 €					
II. Sociálna politika					4 334,00 €	4 324,00 €	1 842,00 €	2 482,00 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Podpora vysporiadavania vlastníckych vzťahov k pozemkom v lokalitách MRK (vrátane odpredaja pozemkov obce)		vysporiadané pozemky pod stavbami v celej obci	2022-2030	0,00 €	0,00 €	0,00 €					

	2.1.2 Výstavba bytového domu (10 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	10 nových nájomných bytov	2025-2026	900,00 €	900,00 €	900,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	30 nových kamier	2024-2025	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
	2.2.2 Zriadenie útulku pre túlavých psov		žiadne voľne sa pohybujúce psy v obci	2027	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	prípravené kvalitné priestory pre ambulancie lekárov	2024	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	2.3.2 Revitalizácia verejných priestranstiev		kvalitné verejné priestory	2025-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	2.3.3 Rozšírenie cintorína v Nacinej Vsi, vrátane zriadenia kolumbária; rekonštrukcia všetkých cintorínov v obci (vrátane židovského)	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostatok miest na pochovávanie; možnosť pochovávania v kolumbáriu; udržiavané priestory	2023	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.3.4 Vybudovanie chladiaceho zariadenia vo Vybuchanci	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostupné chladiace zariadenie pre zosnulých	2025	35,00 €	35,00 €	35,00 €					

	2.3.5 Rekonštrukcia objektu starého mlyna, vybudovanie reprezentačných priestorov, zriadenie ubytovania v objekte	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné reprezentačné priestory obce	2026-2027	900,00 €	900,00 €	135,00 €	765,00 €				
	2.3.6 Výstavba oplotenia pri kultúrnom dome vo Vybuhanci		oplotený areál	2025	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.3.7 Vybudovanie obecnej tržnice		dostupné priestory pre príležitostný predaj tovaru	2026	25,00 €	25,00 €	3,75 €	21,25 €				
	2.3.8 Vybudovanie oddychovo-rekreačných zón pri Laborci	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	verejná realizujúca rekreačné aktivity	2025-2027	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2022-2030	27,00 €	27,00 €	27,00 €					
	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TSP, komunitné centrum, opatrovateľská služba)		3 podporované sociálne služby	2022-2030	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
	2.4.3 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov v Nacinej Vsi	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2022-2025	1,00 €	1,00 €	1,00 €					

	2.4.4 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov vo Vybuhanci, vrátane 14 rodinných domčekov	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2022-2025	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	2.4.5 Výstavba hygienickej stanice v rómskej časti	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	lepšie zdravie obyvateľov	2024	55,00 €	55,00 €	8,25 €	46,75 €				
	2.4.6 Zapájanie obce do projektu rómskych hliadok		zvýšená bezpečnosť obyvateľov	2023-2027	70,00 €	70,00 €	70,00 €					
	2.4.7 Rekonštrukcia priestorov Klubu dôchodcov	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné priestory pre dôchodcov na realizáciu spoločenských aktivít	2025	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Dostavba sociálnej budovy na futbalovom ihrisku, vrátane oplotenia areálu a vysporiadania pozemkov	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity; vysporiadané vlastnícke vzťahy	2023-2025	95,00 €	95,00 €	14,25 €	80,75 €				
	2.5.2 Vybudovanie / rekonštrukcia detského ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2023	30,00 €	20,00 €	20,00 €	10,00 €				
	2.5.3 Výstavba sánkarskej dráhy	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2027	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				

	2.5.4 Vybudovanie obecnej atrakcie pri prameni		verejnosc realizujúca voľnočasové aktivity	2026	35,00 €	35,00 €	5,25 €	29,75 €				
Opat. 2.6	2.6.1 Vybudovanie školskej jedálne	1263 - školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Vybudované stravovacie návyky u detí ZŠ, poskytovaná zdravá výživa	2025	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2023-2024	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	2.6.3 Dobudovanie a modernizácia školského dvora pri ZŠ	1263 - školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	kvalitné priestory na šport a verejné podujatia	2025	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce; podporené miestne subjekty	2022-2030	120,00 €	120,00 €	120,00 €					
	2.7.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok		zrekonštruované kultúrne pamiatky	2022-2030	50,00 €	50,00 €	50,00 €					
III. Environmentálna politika						613,00 €	613,00 €	443,00 €	170,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	3,00 €	3,00 €	3,00 €					

	3.1.2 Výstavba zberného dvora (vrátane výkupu pozemkov)	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	180,00 €	180,00 €	180,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	60,00 €	60,00 €	60,00 €					
	3.1.4 Sanácia environmentálnych záťaží, vrátane osvetovej činnosti		čistejšie verejné priestranstvá	2024-2026	90,00 €	90,00 €	90,00 €					
	3.1.5 Obstaranie komunálnej techniky na nakladanie s odpadmi a na výkon komunálnych služieb		kvalitné komunálne služby, poskytované obyvateľom	2024-2025	80,00 €	80,00 €	80,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2023-2025	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Celkom					10 694,10 €	10 674,10 €	3 291,85 €	7 382,25 €	20,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 15 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.4.3; 2.1.1;
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.3; 1.3.1; 1.3.4; 1.3.7; 1.4.1; 2.3.1; 2.3.3; 2.4.1; 2.4.2; 2.4.3; 2.4.4; 2.4.5; 2.6.1; 2.6.2; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.5; 3.2.1;
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.2.4; 1.2.5; 1.3.3; 1.3.5; 1.3.6; 1.3.8; 1.3.9; 1.3.10; 1.4.2; 1.5.1; 2.1.2; 2.2.1; 2.3.2; 2.3.4; 2.3.6; 2.4.6; 2.4.7; 2.6.3; 2.7.2; 3.1.4;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 1.3.2; 2.3.5; 2.3.7; 2.3.8; 2.5.1; 2.5.2; 2.5.4;
5	Najnižšia	ostatné	2.2.2; 2.5.3;

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, podľa Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v zime 2021/2022.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 3 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> .....</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nacina Ves na roky 2022-2030“.</p>

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

Molnár, M. a kol. (2017): *Nacina Ves*. Obec Nacina Ves. ISBN 978-80-89697-30-4

Operačné programy 2014-2020

Partnerská dohoda 2014-2020

PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022

Povodňová dokumentácia obce Nacina Ves

Program rozvoja vidieka 2014-2020

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

Súvaha obce Nacina Ves k 31.12.2020

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Nacina Ves

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vstupná správa pre vypracovanie PHSR Košického samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Výkaz ziskov a strát obce Nacina Ves k 31.12.2020

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.nacinaves.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
b.j.	Bytové jednotky	NFP	Nenávratný finančný príspevok
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NN	Nízke napätie
CDB	Cestná databanka	NPR	Národná prírodná rezervácia
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OcÚ	Obecný úrad
CR	Cestovný ruch	o. i.	Okrem iného
ČOV	Čistička odpadových vôd	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PA	Povodňová aktivita
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PP	Prírodná pamiatka
EIB	Európska investičná banka	PR	Prírodná rezervácia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2022 a výhľadovo aj v rokoch 2023 a 2024. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2022

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.5 Realizácia vzdelávacích a motivačných programov**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť uplatniteľnosť miestnych obyvateľov na trhu práce
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 500,- eur ročne

- **2.1.1 Podpora vysporiadavania vlastníckych vzťahov k pozemkom v lokalitách MRK (vrátane odpredaja pozemkov obce)**
Cieľ aktivity: V spolupráci so štátnou správou umožniť obyvateľom, bývajúcim v nelegálnych rodinných domoch, zlegalizovanie stavieb
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 0 eur
- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 3 000,- eur ročne
- **2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (TSP, komunitné centrum, opatrovateľská služba)**
Cieľ aktivity: Poskytovať potrebné sociálne služby cieľovým skupinám obyvateľov
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 60 000,- eur
- **2.4.3 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov v Nacinej Vsi**
Cieľ aktivity: Poskytnúť súčinnosť a podporu súkromnému investorovi pri zámere vybudovať zariadenie pre seniorov v Nacinej Vsi
Termín realizácie: 2022-2025
Predpokladané náklady: 1 000,- eur
- **2.4.4 Podpora výstavby zariadenia pre seniorov vo Vybuchanci, vrátane 14 rodinných domčekov**
Cieľ aktivity: Poskytnúť súčinnosť a podporu súkromnému investorovi pri zámere vybudovať zariadenie pre seniorov vo Vybuchanci, vrátane výstavby malých rodinných domčekov
Termín realizácie: 2022-2025
Predpokladané náklady: 1 000,- eur
- **2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies, vrátane podpory obecných tradícií (napr. košíkárstvo a pod.)**
Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci, rozvíjať tradície
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 120 000,- eur
- **2.7.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok**
Cieľ aktivity: Obnoviť poškodené kultúrne pamiatky
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 50 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.1 Výstavba / rekonštrukcia časti dopravnej infraštruktúry (vybudovanie ciest v rómskej časti, vrátane výkupu pozemkov; rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci)
Cieľ projektu	Vybudovať nové prístupové komunikácie k rodinným domom, zrekonštruovať existujúce
Termín	2022-2025
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované miestne komunikácie a chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.7 Realizácia bezpečnostných prvkov v doprave (spomaľovače rýchlosti, merače, prechody pre chodcov a pod.)
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov
Termín	2022-2030
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	4 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Zrealizované bezpečnostné prvky
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.3 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnej kanalizácii, vrátane napojenia na ČOV; zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín	2022-2030
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	4 000 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia a ČOV
Užívatelia	Obyvatelia obce

2023

- **1.2.3 Zavádzanie SMART riešení vo verejných službách (prepojenie webstránky obce s verejnými službami a pod.)**
  - Cieľ aktivity: Zvýšiť komfort obyvateľov a dostupnosť verejných služieb
  - Termín realizácie: 2023
  - Predpokladané náklady: 1 000,- eur

- **2.3.3 Rozšírenie cintorína v Nacinej Vsi, vrátane zriadenia kolumbária; rekonštrukcia všetkých cintorínov v obci (vrátane židovského)**
  - Cieľ aktivity: Zabezpečiť dostatočné priestory na pochovávanie; umožniť pochovávať spoločné pozostatky; skvalitniť priestory cintorínov
  - Termín realizácie: 2023
  - Predpokladané náklady: 15 000,- eur

- **2.5.1 Dostavba sociálnej budovy na futbalovom ihrisku, vrátane oplotenia areálu a vysporiadania pozemkov**
  - Cieľ aktivity: Vysporiadať pozemky pod futbalovým areálom; zabezpečiť športujúcej verejnosti kvalitné podmienky pre šport; ochrániť majetok obce
  - Termín realizácie: 2023-2025
  - Predpokladané náklady: 95 000,- eur

- **2.5.2 Vybudovanie / rekonštrukcia detského ihriska**
  - Cieľ aktivity: Vybudovať v obci nové detské ihrisko, zlepšiť možnosti trávenia voľného času; zrekonštruovať existujúce ihriská
  - Termín realizácie: 2023
  - Predpokladané náklady: 30 000,- eur

- **3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**
  - Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
  - Termín realizácie: 2023
  - Predpokladané náklady: 3 000,- eur

- **3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení (rigoly, priepusty, regulácia brehov vodných tokov a pod.)**
  - Cieľ aktivity: Zlepšiť ochranu majetku; Zvýšiť kvalitu životného prostredia
  - Termín realizácie: 2023-2025
  - Predpokladané náklady: 200 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.4 Výstavba cyklistických chodníkov (prepojenie Domaše a Z. Šíravy v smere cez Nacinu Ves, Vybuchanec a N. Hrušov; cyklotrasa okolo Laborca v smere na Humenné)
Cieľ projektu	Skvalitniť možnosti vykonávania športových aktivít pre miestnych obyvateľov; zlepšiť turistickú infraštruktúru v obci a v okolitom regióne; rozšíriť možnosti dochádzky za prácou na bicykli
Termín	2023-2027
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	500 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, štátne fondy, EŠIF, Plán obnovy
Výstupy	Vybudované cyklistické chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.6 Zapájanie obce do projektu rómskych hliadok
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov obce
Termín	2023-2027
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	70 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátny rozpočet, EŠIF
Výstupy	Zvýšená bezpečnosť obyvateľov
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ
Cieľ projektu	Skvalitniť podmienky pedagógov pri vyučovaní, zlepšiť možnosti vykonávania športových aktivít pre žiakov základnej školy a pre športujúcu verejnosť
Termín	2023-2024
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, štátne fondy, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná telocvičňa
Užívatelia	Žiaci školy, jej zamestnanci, športujúca verejnosť

2024

- **1.2.4 Vybudovanie verejnej wifi siete**
Cieľ aktivity: Poskytnúť obyvateľom možnosť bezplatného pripojenia na internet
Termín realizácie: 2024
Predpokladané náklady: 15 000,- eur
- **1.3.8 Skvalitnenie odvodňovacích rigolov popri komunikáciách**
Cieľ aktivity: Zlepšiť ochranu majetku; zvýšiť kvalitu životného prostredia
Termín realizácie: 2024-2025
Predpokladané náklady: 50 000,- eur
- **1.3.9 Vybudovanie / rekonštrukcia parkovísk (za OcÚ, pri cintoríne)**
Cieľ aktivity: Rozšíriť kapacitné možnosti odstavných plôch pre osobné automobily
Termín realizácie: 2024-2025
Predpokladané náklady: 60 000,- eur
- **1.3.10 Vybudovanie poľných ciest k pozemkom bez prístupovej cesty**
Cieľ aktivity: Umožniť prístup aj k tým pozemkom, ktoré boli po reorganizácii parciel v extraviláne odstrihnuté od poľných ciest
Termín realizácie: 2024-2025
Predpokladané náklady: 15 000,- eur
- **3.1.4 Sanácia environmentálnych záťaží, vrátane osvetovej činnosti**
Cieľ aktivity: Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín realizácie: 2024-2026
Predpokladané náklady: 90 000,- eur
- **3.1.5 Obstaranie komunálnej techniky na nakladanie s odpadmi a na výkon komunálnych služieb**
Cieľ aktivity: Zabezpečiť zamestnancom obce potrebnú manipulačnú techniku pre nakladanie s odpadmi a pre výkon ostatných komunálnych služieb (ako je zametanie, čistenie chodníkov a ciest, odhŕňanie snehu a pod.)
Termín realizácie: 2024-2025
Predpokladané náklady: 80 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.2 Vybudovanie prístupovej cesty ku Klubu dôchodcov
Cieľ projektu	Zlepšiť prístup do Klubu dôchodcov
Termín	2024
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	15 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná komunikácia
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Vybudovanie vodovodu v rómskej časti
Cieľ projektu	Zabezpečiť všetkým obyvateľom obce prístup k verejnému vodovodu; zlepšiť zdravie obyvateľstva
Termín	2024
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	150 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaný verejný vodovod
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému
Cieľ projektu	Znížiť počet riešených priestupkov; preventívne pôsobiť na úseku zvyšovania bezpečnosti obyvateľov
Termín	2024-2025
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	60 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Kamerový systém doplnený o 30 kamier
Užívatelia	Obyvatelia obce, zamestnanci obce, polícia

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.1 Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska
Cieľ projektu	Sprístupniť lekárom a obyvateľom obce kvalitné priestory pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti v ambulanciách priamo v obci; prilákať do obce ďalších lekárov
Termín	2024
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Komplexne obnovená budova zdravotného strediska
Užívatelia	Obyvatelia obce, lekári

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.5 Výstavba hygienickej stanice v rómskej časti
Cieľ projektu	Zlepšiť zdravie obyvateľov, sprístupniť možnosti vykonávania hygienických aktivít všetkým obyvateľom obce
Termín	2024
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	50 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná hygienická stanica
Užívatelia	Obyvatelia obce (najmä rómskej časti)

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.2 Výstavba zberného dvora (vrátane výkupu pozemkov)
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre triedenie odpadov a nakladanie s odpadmi
Termín	2024-2025
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	180 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaný zberný dvor s príslušným vybavením
Užívatelia	Obyvatelia obce, zamestnanci obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov
Termín	2024-2025
Garant	Obec Nacina Ves
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	60 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaná malá kompostáreň
Užívatelia	Obyvatelia obce, zamestnanci obce

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Nacina Ves - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Nacina Ves voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	14
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	15
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	18
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	22
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	22
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	22
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	23
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	24
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020	25
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	27
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	27
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	28
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	28
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	28
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	28
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	30
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	31
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu	33
Tabuľka 19: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	33
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	34
Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)	35
Tabuľka 22: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto).....	37
Tabuľka 23: Náklady a výnosy v roku 2020	38
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Nacina Ves	18
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	19
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	20
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	20
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	21
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	23
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.).....	24
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	25
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	26
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Nacina Ves.....	5
Obrázok 2: Budova obecného úradu a kultúrneho domu.....	6
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	10
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	11
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	11
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	39

Formulár 5 (A8): STEEP analýza.....	44
Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	45
Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	52
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	54
Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	62
Formulár 10 (R1): Akčný plán	67
Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	72
Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	74
Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	75
Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	76
Formulár 15 (F3): Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov	85
Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR	86